Nummer 22 Donderdag 29 Mei 1930 30ste Jaargang

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING
„OOST EN WEST"

Minahassa-Comité.

De Voorzitter van het Centrale Minahassa-Comité deelt ons mede, dat besloten is den termijn van uitloting voor het Noordelijk, Zuidelijk en Oostelijk Minahassa-Comité te verlengen tot medio December e.k.

J. H. MARINUS †

Uit Indië bereikte ons de tijding van het onverwacht overlijden van dezen bekenden oud-Deli planter. De dagbladen hebben reeds genoegzaam uitgeweid over de vele verdiensten van den te vroeg gestorven Deli-pionier, midden in zijn werk weggerukt, nog vóór hij de vruchten plukken mocht, zij het overdrachtelijk gezegd, van zijn weder met zoo groot optimisme opgezet plan van samenwerking van den Inlander met de Europeesche concerns om tot restrictie van de rubberproductie te geraken.

Ook voor onze vereeniging is zijn verscheiden een groot verlies, daar hij tot de mede-oprichters van onze jongste afdeeling, het Gooi, behoorde en wij van zijn energie, na terugkeer in het Vaderland, nog veel goeds verwachtten.

Het land, waar hij zoovele jaren arbeidde, heeft hem voorgoed opgeëischt....

HET HOOFDBESTUUR.

Overplaatsing en Vendutie

door

M. CH. VAN ROUVEROY VAN NIEUWAAL

„Heb je 't al gehoord? Pieters is overgeplaatst naar P"

„Zoo? en wanneer houdt hij vendutie?"

Als iets dat van zelf spreekt volgde deze tweede vraag op de eerste; van het medenemen van den inboedel naar de nieuwe standplaats kon toch maar zelden sprake zijn, daarvoor waren, althans in onzen tijd de transportgelegenheden te schaarsch en daarenboven veel te duur Eene overplaatsing beteekende altijd eene flinke bres in de beurs van den gouvernementsdienaar. Wel werden de reiskosten, zij het ook allesbehalve royaal, den overgeplaatsten vergoed niet alleen die voor hem zelf maar ook die voor zijn gezin, maar was de reisroute wat lang, dan moest de tocht hier en daar worden afgebroken, om met eene andere gelegenheid verder te gaan en dan moest men, in afwachting hiervan, een paar dagen, soms verscheidene, zijn intrek nemen in een „logement".. (De naam „hotel" werd slechts voor de voornaamste gastvrije inrichtingen op groote plaatsen gebruikt): De „verblijfkosten" nu werden wel gerestitueerd, maar alléén die voor het hoofd van het gezin; die voor zijne vrouw en kinderen, dikwijls ook voor de baboe (in groote gezinnen met kleine kinderen op reis eene onmisbare figuur) moesten uit eigen middelen worden bestreden. Zoo'n reis bij overplaatsing was dus eene dure aardigheid, maar daar, zooals ik eens hoorde opmerken, het nooit voorkwam dat een gouvernementsdienaar, door geldgebrek, onderweg bleef steken, trok de regeering hieruit de lichtelijk aanvechtbare conclusie dat de vergoedingen voldoende waren.. Tegenwoordig heeft zij echter liberaler inzichten.

Maar dan de vendutie!

Men huldigde in onzen tijd den stelregel: „driemaal vendutie is gelijk aan éénmaal geheel afbranden", en dit was volkomen waar. Werd iemand's boeltje verkocht, dan leed hij daarop in den regel stellig een verlies van 30 à 35 procent.. En kon men dan tenminste terstond over het bedrag van de opbrengst beschikken, maar het duurde, als we het ons nog goed herinneren, drie maanden voordat men het kon ontvangen. Wel kon men het direct innen, maar dan gingen er eenige procenten af voor „contante betaling".

Neen, een middel om rijk te worden waren venduties allerminst, en wat de zaak nog veel erger maakte was het groote gemak waarmede soms, om ondoorgrondelijke redenen, door departementschefs overplaatsingen werden bevolen; althans het departement van oorlog (en hier spreek ik als oud-officier uit ondervinding, en bittere ondervinding) had er een handje van! Die talrijke overplaatsingen, met die als regel daaraan gepaard gaande venduties, waren weinig minder dan ruïnes en hadden nog gedurende langen tijd alleronaangenaamste naweeën. Onze tractementen waren allesbehalve ruim, zelfs al kregen wij die ook ten volle in handen, maar zulks was als regel niet het geval. De gezamenlijke kosten van eene overplaatsing en de verliezen op de venduatie kon bruintje niet trekken: men zag zich dus wel genoopt een voorschot op zijn tractement op te nemen. Een gehuwd officier kon vier maanden bezoldiging als voorschot ontvangen; gedurende de drie daarop volgende maanden werd op zijn tractement niet gekort, daarna werd er maandelijks een vierde van ingehouden. Het duurde dus $3 + 4 \times 4 = 19$ maanden voordat men zijn volle tractement in handen kreeg. Maar intusschen was men gewoonlijk alweer „rijp" geworden voor een nieuwe overplaatsing en dan begon de misère van voren af aan.

Maar om op de venduatie etrug te komen, was deze voor den betrokkene veelal wat men noemt een „strop", voor de overige ingezetenen van zijne plaats van inwoning gold eene auctie, gegeven de weinige gelegenheden om zich te amuseeren, die Indië toen en op kleine plaatsen bood, als eene soort publieke vermakelijkheid, ten minste voor de Europeesche inwoners. Voor inlanders en z.g. „vreemde Oosterlingen", zooals Arabieren en vooral Chineezen, gold dit niet; deze bezochten eene vendutie voornamelijk in de hoop voor een prikje het een en ander te kunnen bemachtigen om het later met winst te verkoopen.. Het waren bezoekers die niet gemist konden worden, in het bizonder de Chineezen, waaronder eenigen waren die er een uitdragerij op nahielden. Deze menschen konden letterlijk alles gebruiken voor hunne nering, zoodat er niets onverkocht bleef (behalve natuurlijk hetgeen werd „opgehouden"). Zoo herinner ik mij een klein, mager, steeds goedig glimlachend Chineesje, dat op geene enkele vendutie ontbrak en de ongelooflijkste prullaria opkocht; was het aangebodene van zóó geringe waarde, dat zelfs hij er geen bod op wilde doen, dan wees de afslager het hem eenvoudig toe en met een vriendelijk knikje ging ons Chineesje met de toewijzing accoord. Dit mannetje was, heusch, onmisbaar..

De voorbereiding voor de verkooping gaf natuurlijk héél wat drukte.. Uit alle kasten, uit alle hoeken en gaten werden waardevolle en waardelooze zaken te voorschijn gehaald; de laatste werden opgeruimd, de rest zooveel mogelijk opgeknapt en voor koopers begeerlijk gemaakt. Het meubilair werd flink gewreven met droge „daoen rampelas", een blad dat een ruw oppervlak heeft, als fijn schuurpapier.. Daarna werden de meubelen „gepolitoerd",

GRONINGEN

GEERSINGA & POSTEMA
TIMMERLIEDEN EN AANNEMERS
SCHUITENDIEP 28b en 28a - TEL. 2462
GRONINGEN 5152
Bevelen zich beleefd aan voor alle voorkomende werkzaamheden.

WONINGINRICHTING JAC. DE VRIES
O. EBBINGESTRAAT 34 - TEL. 3740
GRONINGEN
SMAAKVOLLE MODERNE MEUBELEN
COMPLETE INSTALLATIES 5153
TAPIJTEN — GORDIJNEN — LINOLEUM

Linnenmagazijn „'T SPINNEWIEL"

L. VAN POPPEL — GRONINGEN
Oude Boteringestraat 14. Telefoon 3576
TAFEL- EN BEDLINNEN
TRICOTGOEDEREN
HUISHOUDGOED - BÉBÉGOED
Beslist krimpvrije wollen Ondergoederen — Indische uitrustingen — Huwelijks- en Bébé-uitzetten — Prima kwaliteiten - Billijke prijzen
5148

De flinke man maakt ruimte voor zich zelf (De Zakenwereld).

LEIDEN

N.V. „MEUBELKUNST"
MODERNE WONINGINRICHTINGEN
„Indanthren" Meubel- en Gordijnstoffen
Meubelen naar ontwerp van A. Lucas, Meubelarchitect. Eigen fabrikaat. — Werkplaats: Witte-Rozenstraat 27.
Toonkamers: 5173
WITTE-ROZENSTRAAT 36 - LEIDEN - TEL. 524

VIOOL-INSTITUUT
Directeur ADOLF BRUNT - Nieuwe Rijn 10, Leiden
PRIVÉ-LESSEN: 5178
Aanvangklasse . . . vanaf ƒ 4.— p. m.
Middelklasse . . . . vanaf „ 5.— p. m.
Kunstklasse . . . . vanaf „ 6.— p. m.
Soloklasse . . . . . vanaf „ 7.— p. m.

VOOR LEIDEN EN OMSTREKEN
IS HET BROOD UIT DE BROODFABRIEK
„DE ZEEUW"
5175 HET MEEST GEVRAAGD
KORTE MARE 22 — TELEFOON 1411

FIRMA M. KOERT - LEIDEN
J. RAVESTEIN
PIETERSKERKGRACHT 16 - Telef. 1055
Architectuur 5177
Aannemer v. Bouwwerken - Timmerwerken

HAARLEM

Stoom-, Wasch- en Strijkinrichting
W. H. KLOES & ZONEN
Scheepmakersdijk No. 32
Telefoon 13592 — Haarlem
Speciale Afdeeling FIJNGOED
5165

ARTISTIEKE DAMESHANDWERKEN
GROOTE SORTEERING
HANDWERKSTOFFEN, SMYRNA-, KELIM-, SODAN- EN NOORSCHE WOL 5218
AJOUREN EN PLISSEEREN - TEEKEN-INRICHTING
FIRMA ALI ZIJLSTRA
WAGENWEG 1 - HAARLEM - TEL. 13518
ATELIER VOOR KUNSTNAALDWERK

H. J. C. HöCK
TIMMERMAN — METSELAAR — AANNEMER
beveelt zich beleefd aan voor alle voorkomende werkzaamheden het vak betreffende. 5202
Woonplaats: VOORHELMSTRAAT 39, Tel. 10710
Werkplaats: L. ANNASTRAAT 24.
HAARLEM

WONINGINRICHTING JOH. NEDERKOORN & Zn.
Toonzalen: Ged. Oude Gracht 56 — Telefoon 13171
Fabriek: Groot Heiligland 58 — Telefoon 10747
HAARLEM
De inrichting van Uw woning, door ons uitgevoerd, blijft billijk en is voor den gebruiker het toppunt van comfort. 5201
VERHUIZINGEN ONDER GARANTIE.

Fa. JOH. DAMMERS
KLEVERPARKWEG 20-22, Tel. 13736, HAARLEM
Agentschap der Fongers en Simplex Rijwielen
Eerste klas Reparatie-inrichting 5200
GARAGE — STALLING — VERHUUR

H. J. FEIJE
HAARLEM - TELEF. 11292
Speciaal ingericht voor Verhuizingen en Bergplaats voor inboedels - Stalhouderij
Begrafenisonderneming - Goederenvervoer
Eigen Motorbooten voor passagiers en vrachtdienst
5164

Fa. Hk. VAN NIEL Czn. - SCHILDERS
Schagchelstraat 30-32 - Telef. 11404 - Haarlem
Opgericht 1857 5155
Laat uw schilderwerk door onze firma uitvoeren en wij garandeeren U dan, dat U in alle opzichten tevreden zult zijn

ABR. MEIJER
GROOTE HOUTSTRAAT 16 - HAARLEM - TELEF. 10476
OUDSTE SPECIAAL ADRES VOOR
JAEGER ONDERGOEDEREN: Merk Jansen & Tilanus
„ Wilh. Benger Söhne
DAMES ONDERGOEDEREN „ Ribana
„ Miranda
KOUSEN EN SOKKEN 5162

WONINGBUREAU HENK FIBBE
Haarlem, Nassaustraat 14. Tel. 13781
Koop en Verkoop. Huur en Verhuur van Huizen.
5197

Firma P. BAGGERMAN - HAARLEM
SPAARNE No. 114 — TELEFOON 10116
Hoofdagentschap der Heineken's Brouwerij
Importeurs voor Haarlem en Omstreken van
BASS STOUT & PALE ALE. 5199
Steeds voorradig alle natuurlijke en kunstmatige Bronwateren, Limonades en Sodawater enz. enz.

Laat ALINK U verwarmen!
de specialiteit in gas- en kolenverwarming.
Küppersbusch Gasfornuizen.
Kruisstraat 17. HAARLEM. Tel. 11622.
5198

CHRISTELIJK LYCEUM

TE HAARLEM
OMVAT:
GYMNASIUM
H.B.S. — A
H.B.S. — B
INLICHTINGEN VERSTREKT DE RECTOR
5170

J. J. WEBER & ZOON
OPGERICHT 1838 - HAARLEM
GROOTE HOUTSTRAAT 165, nabij Houtpoort
Fabriek KORTE HOUTSTRAAT 26. Tel. 10648
OPTIEK EN FIJNE STAALWAREN
5171

Voor Breukbanden, Buikbanden, Elastieken Kousen alles naar maat, Verband- en Verplegingsartikelen is het adres te Haarlem:
HET GEZONDHEIDSHUIS"
ZIJLSTRAAT 69 -- HAARLEM
— TELEFOON 12240 — 5220

ARNHEM EN OMSTREKEN

N.V. Linnenmagazijn „'t Spinnewiel"

G. H. MEIJER
ARNHEM, Ketelstraat 12. - Telef. 26077
NIJMEGEN, Betouwstraat 1. Telef. 2459
Tricotgoederen - Huishoudgoederen
Tafelgoederen - Huwelijksuitzetten
Baby-uitzetten. 5138
INDISCHE UITRUSTINGEN

eene wel wat weidsche benaming voor het eenvoudig opsmeren van schellakvernis. Servies, glaswerk en allerlei tafelgerei werd netjes schoongemaakt en met overgeschoten conserven en dranken op groote tafels in de achtergalerij geplaatst.

Vertoonde zich in sommige meubelen gebreken, dan werden die verholpen; hierbij dwaalde men wel eens af van den eerlijken weg, door defecten zoodanig te maskeeren, dat een argelooze kooper er „invloog". Zoo woonden wij eens eene vendutie bij van een aanzienlijk gouvernementsambtenaar nog wel, waar o.a. eene groote waschcommode met mooi marmeren blad wrd geveild. Het ding bracht een vrij hoogen prijs op, maar toen de gelukkige kooper het wilde doen thuis brengen, kon een der waschkommen niet afgenomen worden; eerst na een vrij krachtig wrikken gelukte het, maar de kom brak en toen bleek, dat zich daaronder een scheur in het marmeren blad bevond. Om dit te verdonkeremanen had men de waschkom eenvoudig met kit op het blad vastgeplakt. Zoo iets noemt men in Indië een „koopje"; hier in Holland verstaat men hieronder iets veel prettigers.

Voor de huisvrouw van hem die vendutie hield was het zaak er voor te zorgen dat haar boeltje er zoo netjes mogelijk uizag, niet alleen omdat dit in het belang van de opbrengst was, maar niet minder omdat hare reputatie er mede gemoeid werd. Zij kon er toch vast op rekenen dat de inboedel, op den kijkavond, aan eene strenge kritiek van hare sexegenooten zoude blootstaan. Op de vendutie zelf kwamen er nooit dames, maar op den kijkdag kwamen er heel wat neuzen, ook zij, die niet het minste plan hadden iets te laten koopen; deze beoogden alleen het uitgestalde nauwkeurig te bekijken en hieruit hare conclusie ten opzichte van de huishoudelijke kwaliteiten van de betrokkene te trekken.

Op den morgen van den dag vóór de vendutie werd hiervan aan het publiek mededeeling gedaan door een inlandschen omroeper, gewapend met een schelklinkend bekken (gong). Hier en daar stond de man stil, en dan klonk het: „brèng-brèng-brèng (van de gong) toean-toean! bissok pagi ada lèlang sama toean (naam en adres), di djoewal krossi, médja, lamari, lampoe, tampat tidor (enz..), bissok pagi, poekoel sembilan" (heeren, morgenochtend is er vendutie bij... : er worden verkocht stoelen, tafels, kasten, lampen, bedden, (enz.); morgenochtend negen uur) brèng-brèng-brèng" (tot slot)..

De vendutie begon dus, naar Hollandsche begrippen, tamelijk vroeg, maar in Indië begint de dag eerder dan hier.

Op zoo'n dag deed iedereen in de eerste morgenuren alleen de dringendste zaken af, om daarna af te gaan op den gong-slager van gisteren, die nu, vóór het verkoophuis gezeten, regelmatig zijn instrument deed klinken om den vendugangers den weg aan te geven.

Even vóór negen verscheen de vendumeester (meestal het hoofd van het plaatselijk bestuur, op groote plaatsen een notaris), vergezeld van een schrijver en den afslager; laatstgenoemde twee gewoonlijk Indo's.. Nadat de schrijver voorlezing had gedaan van de vendutievoorwaarden, gaf de vendumeester een teeken aan den gong-bespeler; deze deed eenige snel achtereenvolgende slagen op zijn bekken en daarmede was de verkooping geopend.

Op hem, ten wiens behoeve de auctie zoude plaats hebben, maakten deze gong-klanken, wanneer hij tijdelijk dicht genoeg nabij logeerde, altijd een pijnlijken indruk; hij gevoelde nu eerst levendig dat hij van af dit oogenblik geen zeggen meer had over al datgene dat hem in zijne woning omgaf en deze voor hem tot een tehuis maakte. Althans zoo ging het mij.

Gewoonlijk begon de verkooping op het achtererf: daar werden geveild de paarden, rijtuigen, koeien, geiten, gevogelten 1), alsmede de sierplanten, rozen, varens, enz. Zoo'n verzameling planten bracht soms een aardig bedrag op; vooral dames legden zich met groote liefde op de cultuur toe en dikwijls met een schitterend resultaat. Deze liefde maakte het echter wel eens gewenscht, op den kijkavond, op die planten een wakend oog te laten houden, want van deze openbare tentoonstelling werd

1) Bij het bieden op vogels, in dit geval duiven, bezorgde men mij eens eene verrassing. Zelf op dat oogenblik niet aanwezig zijnde, kocht een mijner kennissen op mijn naam een groote, goed bevolkte duiventil.. Een paar uren later kwamen eenige koelies het gevaarte mijn erf opdragen, maar natuurlijk waren de bewoners weggevlogen: daar zat ik met een leeg duivenpaleis, dat allerminst tot mijne vurigste wenschen had behoord!

Ook dit weer een staaltje van een Indisch „koopje!", nu ook voor de arme dieren, die opeens dakloos werden.

wel eens gebruik gemaakt om van zeer begeerde planten stekken af te snijden; dit was dan ook voordeeliger dan de geheele plant op de vendutie te koopen. De kweek had hoofdzakelijk plaats in aarden potten op dito voestukken en in petroleumblikken, die sierlijk(?) uitgesneden en geverfd werden, want plantte men de gewassen in den vollen grond, dan moest men ze wel aan den nieuwen bewoner van zijn huis en erf overlaten en was men het aan de planten besteede geld kwijt.

Was alles, dat op het achtererf stond, geveild, dan kwam de voorgalerij aan de buurt en werd de verkooping door het geheele huis voortgezet. Hierbij werden tal van stereotype aardigheden gedebiteerd: een drie-armige lamp werd aangeboden als eene driepersoonslamp; werd een nachtgemak aangeboden, dan klonk gewoonlijk uit het publiek de vraag: „ada-isinja?" (is er wat in?), waarop de afslager antwoordde: „tida, toean, brissi" (neen, meneer, 't is schoon).

Het veilen en bieden geschiedde steeds in het Maleisch ter wille van de niet Europeesche aanwezigen.

Het meest geanimeerd ging het toe in de achtergalerij; in deze lokaliteit spelde zich de laatste acte af. Was deze zoover gekomen, dan was het natuurlijk later geworden en ook warmer, en dan kwam er „dorst in 't land". Hierop werd dan ook gerekend; er stond een batterij van flesschen bier, mineraalwater, cognac, whiskey en natuurlijk de nationale „volkskanker" alles gratis ter beschikking king van het publiek. Volgens een „adat", door het fatsoen ingesteld, maakte men van die kostelooze verfrisschingen slechts dan gebruik, wanneer men wat gekocht had, maar tegen deze gewoonte werd nog wel eens gezondigd. Er waren altijd van die individuen, die getrouwelijk venduties bezochten, ook zonder in het minst van plan te zijn iets te koopen, maar uitsluitend met het doel zich te goed te doen aan wat daar geboden werd, zonder dat het hun eene cent kostte.

Maar ook zij, die vendutie hielden, maakten zich wel eens schuldig aan minder oirbare, ja zelfs oneerlijke handelingen. Zoo is het wel gebeurd dat in woningen, behoorende aan het militair departement en onder beheer van de Genie, de planken der stalvloeren werden verkocht; deze planken, van dik djatihout, waren nog al van waarde als materiaal voor het maken van allerlei kleine voorwerpen. Met dezelfde vrijmoedigheid werden ook wel de flinke houten stellingen in de „goedang" (provisiekamer) geveild, evenals de „krees" (rolschermen van dunne bamboelatjes doorvlochten met „tali-doeg", de zwarte vezels van de idjoeq-palm, die in de voorgalerij worden opgehangen ter tempering van het felle zonlicht, terwijl zij toch lucht doorlaten). Beide laatstgenoemde voorwerpen werden door de Genie aanemaakt; ze waren dus eigendom van het Gouvernement en derhalve als zoodanig onvervreemdbaar.

Behoorde hij, die venduatie hield, tot de „getapten" of wist men dat hij er financieel niet al te best vóór stond, dan besloten de vrinden de veiling flink „op te jagen". Hiermede was de betrokkene natuurlijk zeer gebaat en de opjagers verdienden er een vroolijken morgen aan. Zoo werden van een hoed bijv. achtereenvolgens de band, de bol en de binnenband met de voering geveild en elk onderdeel moest eerst een redelijken prijs hebben opgebracht, vóórdat de bieder in het gelukkg bezit er van kwam.

Was het tijd geworden voor een „pait" (bittertje) dan moest hij, die het wilde gebruiken, den inhoud koopen (al was zoo'n morgenslokje eigenlijk gratis); maar daarna was hij fatsoenshalve verplicht ook het glaasje te koopen.

Op die manier bracht zoo'n bittertje met glas het meermalen tot een „tientje". Was er een of ander nietigheidje verkocht, dan bood de kooper het opnieuw ter veiling, natuurlijk ten bate van den vendutie houdenden. En zoo hielp men den vertrekkenden collega kameraadschappelijk aan een reisduitje.

Liet het zich aanzien, dat de verkooping wat lang zoude duren, zoodat de aanwezigen niet op hun tijd de reistafel zouden kunnen gebruiken dan werden er groote heoveelhden belegde boterhammen voor hen aangevoerd.

Eens woonde ik eene bijzonder vroolijke, luidruchtige vendutie bij; daarbij zoude een jonge, zeer levenslustige luitenant als afslager fungeeren, op eene verkooping ten behoeve van een zijner kameraden. 't Was een echt zieltje zonder zorgen en gul in de hoogste mate, maar die beide deugden veroorzaakten dat zijn normale toestand was, flink in schulden te zitten. In dien tijd kon op last van het tractement van een officier, ten behoeve van het tractement van een officir, ten behoeve van den crediteur, worden gekort; van die bezoldiging bleef soms maar een bedroefd beetje over; eens was dit voor den hier bedoelden luitenant al heel weinig; toen vertelde hij mij: „ik heb deze maand maar een schijntje ontvangen en dit heb ik besteed aan een tandenborstel, een stuk zeep en een flesch klare, want als er kameraden bij me aan komen loopen, dan kan ik ze toch niet op een droogje laten zitten, maar nu heb ik voor de rest van de maand ook geen contanten!" Ziedaar de amateur-vendutieafslager in één trek geteekend.

Hij vervulde deze taak schitterend: begaafd met een stem als een klok, schreeuwde hij wat hij kon; hij gesticuleerde en geanimeerde dat het een aard had. Het natuurlijke gevolg was, dat zijn keel nog al eens droog werd en dan werd daarin uit het gratis buffet door de kameraden voorzien; zoo dronk hij het eene „vochtje" na het andere, maar daar hij in dit opzicht overigens zeer matig was, geraakte hij weldra „onder den invloed", zoodat hij zich in eene kamer moest terugtrekken en daar op een rustbank in den dut viel! Maar intusschen had hij de geheele affaire in zoo'n opgewekte sfeer gewerkt, dat de vendutie en prachtig financieel succes had.

Naarmate de goederen in andere handen overgingen, werden zij naar de woningen der nieuwe eigenaars overgedragen door koelies, die op eene vendutie altijd verkrijgbaar waren. Het was aardig te zien hoe handig, practisch en voorzichtig die menschen hun werk verrichtten: alles werd aan de buigzame, zwiepende „pikoelan" (draagstok over den schouder) gehangen en met vluggen, elastische tred weggedragen: lampekappen plaatsen zij op hun met een doek („ikat" omwikkeld hoofd, zeker wel de veiligste manier; alles geschiedde op eene wijze, waaraan onze gewoonlijk vrij hardhandige sjouwers een voorbeeld kunnen nemen.

Was een overplaatsing „afgekomen", dan brak voor den vertrekkenden een drukke tijd aan; hij begon met een serie afscheidsbezoeken in mineur en majeur af te leggen; gelukkig was het geoorloofd in zoo'n geval op één avond meer dan eene visite te maken, terwijl de usance medebracht, dat een gewoon beleefdheidsbezoek een geheelen vóóravond (d.w.z. van 7—8.30) behoorde te duren. Na een drukken dag, besteed aan het pakken voor de reis en het gereed maken voor de vendutie, waren die afscheidsvisites een ware corvée.

Gedurende de paar laatste dagen vóór het vertrek logeerde men in een hotel of bij eene bevriende familie.

Op den avond vóór de reis kwamen de kennissen van hun zijde nog eens afscheid nemen; dat was dus een tweede afscheid, maar dit was nog niet genoeg, want op den vertrekdag kwamen allen nog eens aan trein of boot tot het doen van uitgeleide. Was de vertrekkende officier, dan kwam het militaire muziekkorps van het garnizoen de plechtigheid opluisteren door vroolijke deuntjes (men

noemde dit het „uitblazen" van den heengaanden!) Liet deze personen na, die hem lief geworden waren, dan schrijnde die vroolijke muziek wel tegen de weemoedige afscheidsstemming.

Had dit uitgeleide plaats aan boord van een stoomer, dan schonk de vertrekkende een afscheidsbeker aan de uitgeleiders..

Dit 3e afscheid was dan eindelijk het laatste! Het was of men zich maar niet van elkaar kon losrukken en toch.... hoe kort duurde vaak de herinnering aan de verbroken vriendschapsbanden! Trouwens, de in onzen tijd zoo veelvuldige overplaatsingen moesten er wel toe leiden dat men aan afscheid nemen op den duur gewoon en er wat tegen verhard geraakte.

Van Week tot Week.

Van Dinsdag 20 tot Maandag 26 Mei.

H. M. de Koningin, vergezeld van Z. K. H. den Prins der Nederlanden en H. K. H. Prinses Juliana, bracht Haar jaarlijksch, officieel bezoek aan Amsterdam.

De netto tonnemaat van het verkeer door het Suezkanaal gedurende het eerste kwartaal 1930 bedraagt slechts 8.360.000 ton, tegen 8.533.000 in het overeenkomstige tijdsverloop van 1929, toen echter de bedrijvigheid bijzonder groot was. De vermindering van de handelsoperaties wordt grootendeels goedgemaakt door de sterke vermeerdering van het postvervoer. De Britsche vlag ging met 179.000 ton achteruit en de Nederlandsche met 4000, terwijl de Duitsche met 26.000 toenam. Dientengevolge kwam de Duitsche met een aandeel groot 10.8 pct. op de tweede plaats, die door de Nederlandsche, met 10.2. pct. geruimd moest worden.

Een geweldige modderstroom lahar, die van de Noord. flanken van de Telemojo is nedergedaald, heeft het dorpje Likasan verwoest en ook verder veel materieele schade veroorzaakt, doch betrekkelijk weinig menschenlevens geëischt. De ramp schijnt volgens de beschikbare gegevens, in oorzaak gelijk aan de ontzettende welke in 1910 het Loemadjangsche trof. Met buitengewone belangstelling namen wij kennis van het bericht, dat militaire vliegtuigen terstond naar de plaats des onheils werden gedirigeerd, ten einde het gebeurde photografisch van uit de lucht vast te leggen. Op deze wijze toch zullen zéér waarschijnlijk gegevens kunnen worden verkregen, die van buitengewoon practisch en wetenschappelijk belang kunnen blijken te zijn, wanneer, gelijk verwacht mag worden, het natuurverschijnsel vanaf zijn oorsprong in zijn geheele verloop opgenomen zal zijn.

Te Batavia heeft een protestvergadering van ambtenaren, uitgeschreven door den Bestuurdersbond, unaniem een motie aangenomen, waarin wordt verklaard, dat door de loopende bezuinigingsgeruchten ernstige ongerustheid is gewekt in ambtenaarskringen en voorts wordt geprotesteerd tegen de door de regeering blijkbaar voorgestane politiek om eventueele geraamde tekorten op de landsdienaren te verhalen en besloten wordt de motie ter kennis te brengen van regeering, Volksraad en pers.

De kranige jeugdige vliegster, Amy Johnson, die op haar traject Britsch-Indië—Timor een reeks van groote moeilijkheden en tegenslagen ondervond, welke zij op schitterende wijze het hoofd wist te bieden, is gelukkig behouden te Port Darwin in Australië geland, waar zij een welverdiende ovatie in ontvangst mocht nemen.

Op de landbouwtentoonstelling te Johannesburg, Zuid-Afrika bleek groote belangstelling voor de inzending van Nederl. Oost-Indië. Dat wolkapok ook aan boomen groeit, bleek velen een revelatie.

Aan boord van het Australië bezoekend eskader zal zich, in verband met de aldaar geldende toelatingsbepalingen, uitsluitend Europeesch personeel bevinden. Het vertrek uit Soerabaja is vastgesteld op den 2den September. Het eskader zal te Melbourne vertoeven van 26—30 Sept., te Sydney van 3—11 Oct., te Wellington van 17—21 Oct., te Auckland van 24—28 Oct. en te Brisbane van 7—12 Nov., waarna het 3 December te Soerabaja terug zal zijn.

In de Dinsdag gehouden Paleis-conferentie is de begrooting 1931 sluitend gemaakt.

Dr. B. J. Haga, die op weg is naar de Int. Arb.-Conferentie te Genève heeft aan de Deli Crt. meegedeeld, dat vermoedelijk nog in den loop van het jaar gelden zullen worden aangevraagd voor de geleidelijke afschaffing der heerendiensten. Met de geheele afschaffing zal jaarlijks een bedrag gemoeid zijn van 15 millioen gulden.

De heer Koesoemo Oetoyo heeft te Medan den eersten steen gelegd voor een nieuw vereenigingsgebouw van Boedi Oetomo, hetwelk aldaar zal verrijzen. Medan zal de eenige afdeeling zijn, dat een eigen gebouw bezit.

De heer Thamrin heeft te Medan een propaganda rede gehouden voor het nationaal fonds, en over de strafwetartikelen inzake de politieke en economische bewegingsvrijheid.

Te Garoet, waar men de pest gelocaliseerd meende, hebben zich weder 7 nieuwe gevallen voorgedaan.

De radio-raad heeft een voorloopig advies uitgebracht inzake de omroep naar Ned. Indië, naar aanleiding waarvan de directie der Philipsfabrieken zich genoodzaakt heeft gezien haar beide verste orkesten van 34 en 14 musici per 1 Juli a.s. collectief ontslag te verleenen.

Admiraal Sir Dudley de Chair, afgetreden gouverneur van Nieuw Zuid-Wales, is eenige dagen de gast van den landvoogd geweest.

Prof. mr. F. D. Holleman zal op uitnoodiging van een Amerikaansche wetenschappelijke instelling te Washington een studiereis van 4 maanden maken naar de Philippijnen om bijzondere aandacht te wijden aan de volksinstellingen aldaar, ter vergelijking met die der inheemsche bevolking van Ned.-Indië.

Op het marine-vliegkamp Morokrembangan te Soerabaja is door den kap.-luit. ter zee, W. J. Smit, op plechtige wijze de bronzen eeremedaille in de Orde van Oranje Nassau aan den korporaal-vliegtuigmaker W. Willemse, uitgereikt, voor het redden van den officier-vlieger der 2e klasse H. J. Stemmerik, toen het Fairey-vliegtuig F 2, bestuurd door den officier-vlieger Stemmerik, met Willemse als passagier op den 29sten October j.l. bij het maken van een bocht afgleed en in het water stortte, waarbij beide inzittenden licht werden gewond.

Tot lid van den Volksraad is benoemd de heer J. E. Stokvis, in de plaats van den heer Middendorp.

In antwoord op de vraag van het Volksraadlid Kan, heeft de regeering meegedeeld, dat de min. v. kol. al het mogelijke zal doen om behandeling door de Staten-Generaal in het najaar te bevorderen en voorzieningen getroffen heeft om wanneer totstandkoming van het contract niet vóór 1 Januari 1931 plaats zal hebben, een zoo spoedig mogelijke inwerkingtreding daarna te verzekeren.

Bij informatie naar de activiteit der inheemsche beweging in het algemeen en van de P. N. I. in het bijzonder, sedert de huiszoekingen van eind December, vernam Aneta dat de sociale actie der inheemsche organisaties, ook van de P. N. I., sedert de huiszoekingen op dezelfde wijze als tevoren is voortgezet. Wat de politieke actie aangaat heeft men zich vrijwel geheel gehouden aan de aanbeveling, vervat in het bekende manifest der leiders van medio Januari om deze voorloopig, hangende het justitieel onderzoek, geheel te staken.

Daar zich 34 candidaten hebben opgegeven voor de Kon. Militaire Academie is het vrijwel zeker, dat er dit jaar te Bandoeng een rangschikkingsonderzoek zal worden gehouden, hetwelk dan 12 Juni e.k. zal aanvangen en 10 dagen zal duren. De geslaagden gaan per Patria naar Nederland.

De hoogleeraren der Geneeskundige Hoogeschool te Weltevreden, prof. dr. C. D. de Langen en prof. A. de Waart, hebben een brochure gepubliceerd, getiteld: „De Financieele Aspecten van het Geneeskundig Hooger Onderwijs in Ned.-Indië", waarin de cijfers, gegevens en conclusies van de Hollandsch-Indische Onderwijscommissie nopens de kosten van het medisch hoogeronderwijs als totaal onjuist en onvolledig worden gekwalificeerd.

In de goed bezochte jaarvergadering der Vereeniging van Scheepswerktuigkundigen in Ned.-Indië heeft de heer G. J. v. Lonkhuyzen verklaard, zich niet te ontveinzen, dat de verstandhouding tot de directie der Kon. Paketvaart Mij.en tot de Vereeniging van Gezagvoerders en Stuurlieden in Ned.-Indië in het afgeloopen jaar is verscherpt. Spreker verklaarde verder, dat de verhouding tot de Java-China-Japan-lijn minder slecht is dan die tot de Kon. Paketvaart Mij., ofschoon ook daar verbetering noodzakelijk is.

De heer J. H. Marinus, die als gemachtigde der Europeesche rubberplanters naar Indië vertrok, teneinde de inlandsche producenten voor samenwerking inzake net restrictieplan te winnen, is plotseling den 24sten Mei op Java gestorven. De planterswereld verliest in hem een autoriteit van groot gezag, wie het, tegen veler verwachting in, reeds gelukt schijnt te zijn een groot deel der inlandsche belanghebbenden te overtuigen van de noodzakelijkheid der gewenschte samenwerking.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt

Boeatan's Filiaal in Scheveningen.

J.l. Zondag, 25 dezer, ten 3 ure n.m. werd Boeatan's zeer bescheiden filiaal, aan den voet van het Kurhaus te Scheveningen, in allen eenvoud geopend. De damesleden van den Raad van Beheer ontsloten de beide toegangsdeuren wijd-uit, ten teeken, dat het publiek immer hartelijk welkom zal zijn, in het met frissche lentebloemen versierde locaaltje, dat op zichzelf reeds door den bekwamen, aan Boeatan verknochten binnenhuis-architect, *N. P. de Koo*, in de fleurigste tinten was gestoken: Tegen het zwarte plafondscherm, dat de abnormale hoogte van het vertrek gelukkig breekt, komen, tegen de helder gele wanden, de zwarte uitstalplanken, met Indische kunstnijverheid-voorwerpen getooid, prachtig uit, terwijl de blauwgedekte tafeltjes en roode zitbankjes afsteken tegen de lichtgroene lambriseering. Een ware kleuren-weelde!

Van de kleine ruimte is het grootst mogelijke profijt getrokken: de beide toonbanken achter in, bevatten behalve planken tot berging van servies, enz. aan de rechterzijde de toestellen tot warmmaken, aan de linkerzijde die tot koudhouden der etenswaren. De kleine taboerétjes passen precies onder de tafeltjes; onder bank en uitstalraam is gelegenheid voor een voorraadschuurtje van volkskunst-artikelen. Het is verwonderlijk, welk een schat van deze kleinkunst op deze ingenieuze, smaakvolle wijze nog in zulk een zeer beperkte localiteit ten toon gespreid kan worden. Een welkome hulp voor de reeds overvolle Toonkamers in Heulstraat 19.

Verleden Donderdagmiddag werden de heeren en dames der pers in de gelegenheid gesteld een vóórbezoek te brengen aan Boeatan's filiaal, dat zij, zooals duidelijk uit hunne verslagen bleek, als om strijd, roemden. Zoo lazen wij o.a. in het Vrijdagochtendblad van „Het Vaderland":

„Onder de galerij, links van het Kurhaushotel heeft Boeatan haar tenten opgeslagen. In de uitstalkast trekken allerhande voortbrengselen van Indische kunstnijverheid de aandacht*), binnen kan men zich laven en te goed doen aan thee, limonade en Indische versnaperingen. De richting is kleurig en het zitje binnen echt knus. 't Is zoo'n echte gelegenheid om even aan te wippen.

„Ontbreken doet alleen nog maar een buitenzitje, maar daar schijnen bezwaren tegen te bestaan."

Deze laatste alinea cursiveeren wij, omdat daarmede werkelijk op een groot euvel gewezen wordt en 't gekste is, dat niemand — behalve de directie van Zeebad Scheveningen, die er zich ten onrechte tegen schijnt te verzetten — begrijpt welke „bezwaren" er tegen bestaan, daar 't toch onder de rechter galerij, aan de gasten van de „Bodega" wèl geoorloofd is buiten te zitten en dit juist iets genoeglijk gezelligs geeft aan het wat al te streng saaie gebouw. Het zou dus zeker voor het geheel een groote aantrekkelijkheid te meer zijn, wanneer de bezoekers reeds bij aankomst van uit de trams, ook links eenige opgewekte buitenzitters gewaar konden worden.

Naar wij vertrouwen, zal dan ook bovengenoemde directie, in haar eigen belang, dat weldra inzien en aan Boeatan verzoeken ook buiten een rijtje van hare fleurige tafeltjes en bankjes te plaatsen, te meer daar deze zoo bescheiden zijn, dat zij de breede trapopgang, slechts voerend tot het hotel, geenszins zullen belemmeren.

Een bank als afsluiting van de buitenzijde van het terras aldaar, dat naast het afvoertrapje een gevaarlijke steilte heeft, zou zelfs een gewenschte veiligheidsmaatregel zijn. Dat bleek reeds dienzelfden Donderdag, 22 dezer, toen, nadat 's avonds in dit filiaal door de drie Javaansche *kokkies* van Boeatan met eenige harer hier vertoevende landgenooten den *selamatan* (wijdingsmaal) was gehouden, waarbij op Mohammedaansche wijze zegen op deze nieuwe onderneming werd afgesmeekt, een der aanwezigen bij het naar huis gaan toevallig wat te ver achteruitloopend, bijna van die onbeschermde hoogte afgevallen is.

Al was 't alleen om ongelukken te voorkomen, zou de directie van Zeebad Scheveningen dus zeker verstandig doen met aan Boeatan vergunning te geven daar een afsluithekje te doen aanbrengen, dat tevens als zitplaats zou kunnen dienen, in 't belang ook der aantrekkelijkheid van dat deel van het Kurhaus, welke er grootelijks door zou worden bevorderd.

Dat Boeatan 't haren belangstellenden bezoekers altijd op kunstzinnige wijze aantrekkelijk weet te maken, heeft zij reeds jarenlang bewezen met hare Toonkamers in Heulstraat 19 en j.l. Zaterdagmiddag opnieuw bij het Indische feest, dat tot inwijding van haar Scheveningsch filiaal in Theater Seinpost gehouden werd onder de artistieke leiding van *Mej. W. Wessels* en waarvan „Het Vaderland" in het Zondagsblad o.a. schreef:

„Door den actieven Raad van Beheer van Boeatan is gisterenmiddag in Seinpost een Indische voorstelling georganiseerd.

„'t Is maar een fantasie-passar, welke we u laten zien", zei Boeatan's presidente, mevr. van Beresteyn, in haar openingswoord tot het veelhoofdige publiek. „Maar er zal toch voldoende Indische sfeer van uit gaan, om hen, die nog niet in de tropen zijn geweest, tot een bezoek op te wekken."

„Indische sfeer: nu, die was er in ruime mate, zoowel voor als achter het voetlicht. Zij, die den equator nog niet zijn gepasseerd en gistermiddag in Seinpost waren, kunnen zich nu precies voorstellen, hoe 't op een passar toegaat. Het aardige schetsje, door mej. Wessels vervaardigd en ten tooneele gevoerd, werd vlot gespeeld. Genoten is er van de prachtige kleuren. Door een Javaansche werd onder gamelan-begeleiding zeer mooi gedanst**). De jachtverhalen en de voordracht van „De Morgenstond", door „Tjo van Dam", oogsten terecht daverend succes.

„In de pauze werd een zeer interessante nieuwe Bali-film ontrold, die o.a. de eigenaardige begrafenisplechtigheden op dit prachtige eiland weergeeft. Ten einde gedrang bij de buffetten te voorkomen, werd de film tweemaal afgedraaid: eerst voor het publiek op de achterste, daarna voor dat op de voorste rijen.

„Na de pauze werd een vroolijk blijspel van Marie van Zeggelen opgevoerd: Kampementsidylle, waarin kostelijk spel te zien was."

Ook de Indische buffetten waren als altijd op uitnemend smakelijke wijze door de ijverig helpende dames van Boeatan's propaganda-comité verzorgd, wetend, dat, zooals het spreekwoord zegt: de weg naar belangstelling en liefde veelal voert langs de maag. En dit zullen zij ook indachtig zijn opzichtens het Scheveningsche filiaal, zooals reeds dadelijk bleek bij de opening j.l. Zondag, toen achtereenvolgens tusschen 3 en 6 uur heel wat belangstellenden er een kijkje kwamen nemen en binnen onthaald werden op een heerlijk kopje thee met Indische *Kwee-kwee* (lekkernijen). 's Morgens zal er koffie gedronken kunnen worden, en tegen dat het badseizoen begint, ook een Indischen lunch van *nassi goreng* (gebakken rijstgerecht), *bomie* (een soort van macaroni-schotel) en *gado-gado* (verschillende groenten met een pindasaus) te krijgen zijn, waarvan zeker druk gebruik zal worden gemaakt.

Zoowel in het Nederlandsch Paviljoen ter Antwerpsche Wereldtentoonstelling, als nu hier te Scheveningen, heeft Boeatan een plaats gekregen aan den voet van de trap. Moge dit een voorteeken zijn van haar opwaarts gaan, een met algemeene medewerking nader komen tot haar doel:

De bevordering der Indonesische Volkskunst.

EXCELSIOR!

*) Naar 't schijnt heeft Boeatan aan de volkskunst van Java, als nog altijd het eerste en voornaamste eiland, voor deze begin-uitstalling aldaar de voorkeur gegeven, want tusschen de fijnste *batiks* prijken fraaie *wajong*-figuren — zoowel *koelit* als *golek* — en maskers bij Javaansch koper, houtsnij- en vlecht- en aardewerk. — Red.

Ook de gamelan-begeleiding was die van een echt kampong-orkest, *niet* van de Javaansche studenten, daar deze helaas door ongesteldheid en examens verhinderd waren. Zoodra die belemmeringen voorbij zijn, zullen zij zich gaan oefenen op Boeatan's gamelan, om tegen het begin van het a.s. winterseizoen, hier een uitvoering te geven. Dat belooft iets goeds. Red.

**) Deze dans was echt, ofschoon de uitvoering er van, op een passar, wellicht fantaisie genoemd mag worden. Zij werd uitgevoerd door dezelfde Javaansche vrouw *Si Pon*, vroegere kokki van Boeatan, die destijds ook heeft gedanst in Boedha-kind" van Marie van Zeggelen, dat eveneens door Boeatan ten tooneele gebracht werd.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

Methodes om het lot van den arbeider te verbeteren.

In het „Economisch Supplement" van *De Loc.* (29/3, 5, 12 en 19/4) wordt o.m. een antwoord gegeven op de vraag: *„Hooger Loonen of Hooger Belastingen?" Prof. J. M. Keynes* geeft de voorkeur aan hooger belastingen. Men vergelijke hooge belastingen eens met hooge loonen in verband met hun invloed op de animo van den zakenman. De belastingen drukken pas op de winsten, nadat hij ze heeft gemaakt, en nemen er slechts een gedeelte van weg. Maar als ge hem dwingt hooger loonen te betalen, dan wordt zijn minder winstgevende zaak ten slotte in het geheel niet winstgevend, en ge dwingt hem dus, haar geheel of gedeeltelijk op te geven. Kunstmatig opgevoerde loonen belasten een bedrijf recht-evenredig aan het aantal arbeiders, dat het benut; belastingen echter verdeelen de kosten van de verbetering in de toestanden der arbeidersklasse over een veel breeder terrein. Winstbelastingen treffen niet uitsluitend het gebruik van een bepaalden productie-factor, zooals opgeschroefde loonen dat doen; zij hebben niet de strekking, de werkgevers te doen bezuinigen op den arbeid, en menschen werkloos te maken. N. h. i. van *prof. Keynes* is het dan ook zeer te betreuren, dat het zelfbewuste streven der arbeidersklasse naar lotsverbetering zich in zulk een mate concentreert op het streven naar loonsverhooging, dat men, zooals de Vakbonden vermoedelijk doen, alle andere methoden wantrouwt. Want de voornaamste bestaansgrond van een Vakbond is weg, als de eeuwige strijd voor hooger loonen moet worden gestaakt. Moet het inkomen van de arbeidersklasse hooger worden dan wat zij momenteel uit het económisch apparaat ontvangt, dan moeten wij daarvoor een inschrijving openen: belasting is een methode van verplichte inschrijving, en die inschrijving moet de geheele gemeenschap omvatten. Als wij het lot van de arbeidende klasse willen verbeteren, zijn er tal van andere manieren dan loonsverhooging, n.l. sociale verzekering (ziekte-, ouderdoms- en werkloosheidsverzekering), pensioenen, bevordering van hygiëne, ontspanning, onderwijs en arbeidsfaciliteiten, verbetering van de huisvesting der arbeidersklasse (woningen beneden den economischen huurprijs), staats-, kinder- en gezinstoelagen. In het algemeen wordt beweerd, dat hooger belastingen even fnuikend zouden zijn voor een onderneming als hooger loonen, zoo niet nog fnuikender. *Prof. Keynes* gelooft, dat deze opvatting onjuist is.

Onderwerpen van internationalen of interkolonialen aard worden o.a. besproken door het *Soer. Hbl.* (29 en 31/3 „Economische varia"; 4, 11 en 19/4 „Algemeen commercieel overzicht", *B;* 15/4 „Econ. en sociale aangelegenheden, *Smissaert;* „Brieven uit Engeland", *R. v. S.;* 16 en 17/4 „Het falen der Regeeringstechniek in Europa", *Villanus*), de *Java-Bode* (17/4 „Japan's nieuwe economie", prof. *Dr. Inazo Nitobé*), het *Bat. Nwsbl.* (16/4 „Japan", Weale: „Syrië"), *De Loc.* (14/4 „Natuurbescherming"; blz. 15 „Wereldconferentie der Energie") en *De Sum. Post* (26/4 „Tien j. Volkenbond", *Pelt*).

Klare taal.

Naar aanleiding van de jongste verklaring van „De Stuw" aan een Inheemsch nationalist, dat deze neo-ethici zich „als eindresultaat van Nederland's koloniale taak *een onafhankelijk Indië* kunnen denken" schrijft 't *„Alg. Ind. Dagbl. de Preanger Bode":* Wij Nederlanders regeeren Ned. Oost-Indië krachtens door ons verkregen historische rechten en volgens historische plichten. Deze taak geven wij niet uit handen, noch vrijwillig, noch gedwongen. Wij bekleeden het gezag, en zullen dit dragen zoolang ons de kracht daartoe gegeven is. Wij zullen daarom voortgaan met ons te verzetten, niet alleen tegen hen die ons dat gezag gewelddadig trachten te ontrukken, maar evenzeer tegen hen, die in academische debatten dit gezag ondermijnen. Indien de *gansche* bevolking, zoowel de afstammelingen van hen die 2000 j. geleden dit land op de oorspronkelijke bewoners veroverden, als de nakomelingen van hen, die zich 300 j. geleden veelal op verzoek der inboorlingen hier vestigden, en ook zij die zich zelf burgerrecht verwierven, *allen tezaam* in staat en bekwaam zullen zijn zich te doen vertegenwoordigen in de Regeering van dit land, dan zullen wij daarin toestemmen, omdat dit dan in het belang zal zijn van het door ons geregeerde volk. Maar meer dan medezeggenschap in de vertegenwoordiging des volks zal dit nooit worden, omdat het gezag niet redeneert en niet confereert en niet overleg pleegt en niet vraagt om goedkeuring, en zich niet stoort aan afkeuring, maar zich handhaaft, omdat het *Het Gezag* is. Want wij hebben niet een Nederland, dat aan het andere eind der wereld een opvoedingsgesticht beheert of een opvoedingsschool bestuurt, maar *een Nederland en een Indië, één en ondeelbaar* geregeerd door het Nederlandsche gezag. Als elke Nederlander dit erkende, elke Inlander dit besefte, dan werd er minder gepraat en minder geschreven en meer gedaan. Slechts de daad waarborgt ieder de plaats, die hem toekomt. De *Deli Crt.* (26/4) is van meening, dat we voor de eerstvolgende halve eeuw aan deze opvatting genoeg hebben.

Het *Bat. Nwsbl.* schrijft over „De neo-ethici" (16/4) en „Het I. E. V.-congres" (22/4), de *Java-Bode* over „Indonesië binnen Rijksverband" (22/4).

Nederland en Indië (vervolg).

De heer *Zentgraaff (Soer. Hbl.* 15 en 17/4 „Vaderlandsche Kout") is van oordeel, dat er in *de hoofdlijnen der koloniale politiek in Holland*, zooals de op welwillend democratische basis staande partijen deze moeten uitzetten, in de toekomst niet zoo heel groote verschillen meer mogelijk zijn. Met de jongste hervormingen in Indië zijn wij zoover, dat rustige verwerking het eenig noodige is geworden; eerst daardoor zal blijken of Indië rijp is voor meer. Dit besef begint bij velen in Holland door te dringen. De partijleider die, terwille van zijn linkervleugel, beduidend verder zou willen gaan, zal stuiten op groeiend verzet in zijn eigen groep of op het verzet der practijk, welke hem zal vonnissen. Bij de behandeling der Indische begrooting voor 1930 heeft men kunnen constateeren, dat *de liquidatie-idee* bij de Regeering definitief heeft afgedaan. Eene aandachtige lezing der troonrede, waarmede Hare Majesteit in September j.l. de zitting der Staten-Generaal opende, zal den minister herinneren aan hetgeen van den huidigen minister, krachtens zijn opname in dit kabinet, wordt verwacht. Wij kunnen met deze liquidatie der liquidatie-theorie tevreden zijn. Geleidelijk groeit de antiliquidatiegroep van 1925 in kracht en beteekenis: *de rijks eenheidgedachte en de bestrijding van het defaitisme* worden gestadig sterker. De voldoening hierover — zoo waarschuwt Z. ten slotte — wekke vooral, en dan in het bijzonder in Indië, bij het Europeesche publiek geen geest van reactie! Hij, die objectief de verschijnselen in Holland waarneemt, zal moeten boekstaven, dat de ontwikkeling voortschrijdt in democratischen zin. *Binnen de gestelde grenzen van het Rijksverband met de Nederlandsche leiding*, kan die democratische geest nog belangrijk doorwerken. Men mag dit nooit uit het oog verliezen.

Wij verwijzen naar *De Loc.* (14/4, blz. 6 „De bestuurshervorming"), het *Soer. Hbl* (14/4 „Bij onze politieke Partijen", De Vuure; 2de bl. „Vergrooting van bestuursressorten"; 17/4 „Binnenhof-figuren", Hans).

Middelen.

De officieuze uiteenzetting omtrent den toestand van 's Lands financiën, de vooruitzichten van de begrooting-1931 en de noodzakelijkheid tot het uitzien naar nieuwe belastingen zijn door *De Loc.* (19/4) met gevoelens van bezorgdheid vernomen. Dat de economische barometer op „slecht weer" wees, was in de statistische gegevens sinds langen tijd te lezen. De Regeering heeft gedurende de laatste jaren de noodzakelijkheid van versobering der landshuishouding steeds ingezien. Versobering door opvoering der doelmatigheid heeft men nagestreefd door benoeming eener commissie, wier resultaten echter — althans in de begrooting — nimmer te bespeuren waren. Die opeenvolgende begrootingen geven steeds een stijging aller uitgaven te zien, een stijging *boven* de normale; en al heeft men gedurende enkele jaren iets aan extra-schulddelging kunnen doen, al moet inderdaad worden toegegeven dat men de overschotten van vorige jaren op voorzichtige manier benut heeft, *wat ontbrak was:* een tijdig streven om de *gewone* uitgaven te beperken.

De „normale taak" der Overheid is voor minstens 90 pCt. niet voor inkrimping vatbaar, althans niet voor eene beperking, die in korten tij l te verwezenlijken zou zijn. Men kan dus op zijn best afzien van op zichzelf wenschelijke en noodzakelijke nieuwe maatregelen. Zoo men daartoe besluit, zullen de gewone uitgaven echter nog niet gedekt zijn. Dus zoekt men naar nieuwe middelen, en dat zoeken geschiedt dan in een tijd, waarin juist vrijwel alle bronnen langzamer en minder overvloedig vloeien. De bedrijfswereld maakt een moeilijken tijd door; zocht men *verhooging van landsinkomsten* door de belastingen op die bedrijfswereld te verzwaren, zoo zou men het haar nog moeilijker maken. Andere *directe belastingen* ontmoeten hetzelfde bezwaar: hooger lasten in deze omstandigheden maken een zwaren tijd nog zwaarder. Daar de noodzakelijkheid om nochtans nieuwe middelen te vinden, althans voor 't oogenblik, wel vaststaat, concludeert *De Loc.*, dat een oplossing gezocht moet worden in de richting van *verhooging der indirecte belastingen.* Dan beweegt men zich in de richting, welke fiscale èn sociale onderzoekingen speciaal in Oostersche landen als de juiste doen erkennen; dan kan men eveneens zorg dragen dat niet (gelijk met de opcenten op de Vennootschapsbelasting) een tijdelijke voorziening ongemerkt een blijvende last wordt; en dan kan men verruiming van middelen verkrijgen zonder dat men daardoor reeds bestaande moeilijkheden verergert. Dat hiermede wederom de noodzakelijkheid is vastgesteld, om de geheele toerusting van de ambtelijke organisatie te herzien en te vereenvoudigen, en om te onderzoeken of niet geleidelijk het normale peil der landsuitgaven de normale draagkracht der landshuishouding overtreft, is een conclusie die theoretisch weinig tegenspraak zal ontmoeten, doch waarvan de praktische uitvoering zich reeds lang laat wachten.

De Loc. (11/4 „Winstkans") wijst op de noodzakelijkheid van de richtige werking der Westersche grootbedrijven in Indië; het *Bat. Nwsbl.* (17/4 „Ambtenarenstatistiek") gaat na in hoeverre de ambtelijke salarisregeling, kortweg B. B. L. genoemd, voldoet.

De inkrimping der Poenale Sanctie.

De *Sum. Post* (22/4, 3de bl.) geeft een persgesprek weer van haar hoofdredacteur met *mr. L. Einthoven* van het Kantoor van Arbeid, die den 26sten April zijn reis naar Nederland zou vervolgen. Het doel van deze reis is het voeren van nadere besprekingen met den Minister van Koloniën ter zake van de voorgenomen inkrimping van de Poenale Sanctie. Mr. Einthoven was vol vertrouwen, dat het doorzicht en doorzettingsvermogen der Deli-planters hen volledig in staat zou stellen, om in verband met de *zeer geleidelijke* inkrimping der P. S., die in het voornemen ligt, zoodanige maatregelen te treffen, dat het bedrijfsleven ter Sumatra's Oostkust zich hierbij zonder schokken zal kunnen aanpassen. Een oplossing, waarbij ondernemingen, die langer dan tien jaren bestaan en die dus reeds over een reserve van vrije arbeiders beschikken, in een termijn van vijf jaren tijds hun kwantum vrije lieden tot 50 pCt. zullen moeten opvoeren, achtte *Mr. E.* een zeer redelijken stap in de richting van afschaffing der P. S. Voor ondernemingen, die nog geen tien jaren bestaan, zal de vijfjarige termijn eerst een aanvang nemen, wanneer zij den leeftijd van tien jaren bereikt hebben.

Wij vestigen de aandacht op de *Deli Crt.* (23/4 „Amerika en de P. S."; „De socialisten en de rubberrestrictie"; 24/4 „Koelieaanslagen en de P. S."; 15/4 „Nieuwe tijden in de cultures" en „De nieuwe koelie-ordonnantie"). *De Sum. Post* (22/4 „Malaise in Deli"; 25 en 26/4 „De aanslag op Boekit Melintang"), het *Bat. Nwsbl.* (16/4 „Rubber en thee"; 17/4 „De N.-Guinea-kolonisatie"; 19 en 22/4 „Het plan Marinus"), de *Java-Bode* (10, 11 en 19/4 „Het Indische Boschwezen"; 15/4 en 17/4 „Buitenlandsche houtvesters voor Indië") en het *Soer. Hbl.* (10/4 „De rubbertapmethode-Bosch"; 14 en 17/4 „Geen stap achteruit"; 9/4 „Een menschenleven voor een dag verlof").

Het groote gevaar van ontbossching.

De overstroomingen in het gebied van de Garonne in Zuid-Frankrijk gaven *De Loc.* (8/4, blz. 16, 16/4 blz. 27, *prof. A. D. Wechel)* aanleiding om o.m. na te gaan in hoeverre ontbossching der berghellingen aanleiding kan zijn tot het ontstaan van nadeelen door watervloeden, zonder dat er van zeer abnormale regenvallen sprake kan zijn. Van *kale berghellingen* heeft men *een versnelde afvloeiïng van het regenwater* te vreezen. Ware de regen op beboschte hellingen gevallen, dan zou de afvloeiïng zeer verlangzaamd zijn, aangezien het bosch zelf, maar vooral de ondergroei die daarin voorkomt, weerstand biedt aan dezen waterstroom, waardoor het water tijd vindt voor een belangrijk deel in den grond te zakken. De kanalen, die door afgestorven boomwortels in den grond gevormd zijn, de holen van grootere, maar vooral van kleinere dieren (b.v. regenwormen), en de kruimelstructuur die de boschgrond aanneemt, bieden het water de gelegenheid weg te zakken. De aanwezige laag van half vergane bladeren enz. de strooisellaag, werkt als een spons en neemt een deel van het afvloeiende water in zich op. Een vijfde tot een derde deel van het regenwater is bovendien in de boomkronen blijven hangen en verdampt daaruit zonder dat het ooit den bodem bereikt. Ernstiger dan de snelle afvloeiïng is *de afspoeling van de verweringslagen*, die er een gevolg van zijn. Het snel afvloeiende water neemt in zijn vaart ongekend groote hoeveelheden half verweerd materiaal (Schütt) mede en deponeert dit ten deele in de dalen op voorheen vruchtbare gronden, voor een grooter deel echter in de rivieren, waar de stroom tot bedaren komt. De bedding verhoogt zich daardoor, de watercapaciteit wordt geringer, overstroomingen worden in de toekomst veelvuldiger. Typische voorbeelden zijn hiervan ook op *Java* te zien, b.v. tusschen *Jogja* en *Solo*, waar de riviertjes zooveel vulkanisch zand van den Merapi omlaag brachten, dat de beddingen veelal boven de omgevende bouwvelden gelegen zijn en het water slechts tusschen dijken naar zee kan worden geleid. Deze afspoeling leidt, indien het gesteente van een bepaalde hoedanigheid is (snel verwerend), tot het ontstaan van *stortbeken.* Oorspronkelijk kleine, onschuldige, waterloopjes spoelen in zeer korten tijd uit tot ravijntjes, die zich in een snel tempo verbreeden en verdiepen, en opnieuw aangrijpingspunten vormen voor het water om halfverweerde steenmassa's los te maken en mee te voeren naar de dalen. In Indië zorgen veelal de vulkanen voor de losse, afspoelbare massa's, terwijl stortregens en sterke hellingen eveneens aanwezig zijn. Oorspronkelijk meende men tegen deze gevaren te kunnen volstaan met maatregelen van waterbouwtechnischen aard; thans worden ook in alle beschaafde landen groote sommen gelds beschikbaar gesteld voor de herbewouding van kale berghellingen. Zoo stelde ook de Ned. Indische regeering eenige jaren geleden *f* 14 millioen beschikbaar voor *herbewouding van Java's kale berghellingen*, boven hetgeen jaarlijks reeds (sedert 1880) voor dit doel door den Dienst van het Boschwezen in Indië werd uitgegeven. Ook brachten de planters in de Vorstenlanden op Java gelden bijeen om op hunne kosten de kale Merapi-hellingen te doen bebosschen.

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

De *Oetoesan Sumatra* van 7 Maart behandelt de drie groote Gouvernements-monopolies: de opiumregie, de zoutregie en den pandhuisdienst. T. a. v. den opiumverkoop betuigt het blad zijn waardeering, dat de Regeering er een monopolie van maakte, ten einde het aantal opiumverbruikers zooveel mogelijk te beperken. De alleenverkoop van zout wordt echter onrechtvaardig geacht. Een bron van inkomsten of een middel van bestaan, wordt daardoor aan de bevolking ontnomen (schr. vergeet de duizenden Inlanders die door de zoutregie een zeker bestaan vonden! — Red.). Met betrekking tot het pandwezen wijst het blad op de opmerkingen van den heer Cramer in de Tweede Kamer terzake, waarbij duidelijk aan het licht kwam dat de door de Regeering geëischte rente bij de verpanding zeer hoog is. Het blad spreekt dan ook van een pandbelasting en uit zijn vrees, dat particuliere maatschappijen bedoelde methode ook zullen toepassen.

De *Pewarta Deli* van 5 Maart maakt melding van het bericht van Aneta dat de Ondernemersraad den heer Marinus naar Indië heeft gezonden met de opdracht om met de overheid en de deskundigen op het gebied van de rubbercultuur besprekingen te voeren omtrent de vraag of de Inlandsche rubberplanters te bewegen zullen zijn om met de Europeesche planters samen te werken.

Het blad ziet hierin een erkenning, dat de Inlandsche rubberproductie ook eenige beteekenis heeft. Eigenaardig is, dat, nu het Europeesche rubberbedrijf in de knel zit, het er over denkt met het Inlandsche samen te werken. De Inlandsche rubberplanters worden evenwel gewaarschuwd terzake de noodige voorzichtigheid te betrachten. Om te voorkomen dat de Inlandsche planters een eventueele uitnoodiging tot samenwerking als een zachten dwang zullen beschouwen, beveelt het blad den Directeur van B.B. aan om door een circulaire of anderszins zijn ambtenaren er op attent te maken dat elke schijn van bevoordeeling der Europeesche rubbercultuur dient te worden vermeden.

Hetzelfde blad dd. 13 Maart behandelt nogmaals de Digoel-kwestie en vestigt in het bijzonder de aandacht op het groote aantal vluchtelingen. De redactie vraagt zich af wat toch de beweegredenen tot die vlucht zouden zijn. De wegloopers immers trotseeren liever den dood dan in het interneeringskamp te blijven. Wel is er een scherpe censuur op de van Digoel uitgaande correspondentie en kan men dus alleen maar gissen, hoe de zaken staan maar nu schijnt zelfs de Regeering, die alleen op ambtelijke rapporten afgaat, geschrokken te zijn. T. a. v. het a.s. bezoek van den heer Hillen spreekt het blad de hoop uit dat dit bezoek voor de Digoel-menschen lotsverbetering moge brengen.

De *Bintang Timoer* van 13 Maart zegt daarvan dat, hoewel volgens Aneta de heer Hillen plein pouvoir heeft, men gerust kan aannemen, dat het doel van zijn opdracht niet anders kan zijn dan om te onderzoeken in hoeverre de mogelijkheid bestaat om het kamp, dat zooveel schade heeft berokkend aan het prestige der Regeering, op te doeken. Het is laat, maar nog niet te laat om de fouten te herstellen! Zou nu werkelijk het uur der vrijheid van onze Indonesische broeders aldaar aanstaande zijn, vraagt het blad.

Volgens de *Pewarta Deli* van 7 Maart heeft de heer Soangkoepon gezegd, dat hij de voorkeur gaf aan de adatrechtbank boven de Gouvernementsrechtspraak. Het blad is het hier niet mee eens. In theorie is er wel wat voor te zeggen en daar kijkt de heer Soangkoepon te veel naar, maar de practijk is heel anders. De heer S. is Volksraadslid en ingezetene van een gemeente, dus voelt hij de toestanden niet zelf. In de zelfbestuursgebieden denkt men anders over de adatrechtspraak. Daar toch zijn de bestuursambtenaren en de vorsten tevens rechters en dit is al geheel verkeerd. Men is doende om hierin verandering te brengen en rechtsgeleerden aan te stellen als voorzitters van de adatrechtbanken.

Volgens de *Persatoean* van 26 Febr. is door Mr. van Helsdingen gevraagd of de instelling van een Raad voor de Bataklanden nog vóór de nieuwe verkiezingen voor den Volksraad verwacht kan worden, opdat men een Christen-Batak kan kiezen, waarop de Regeering heeft geantwoord, dat het niet mogelijk was; bij de benoemingen van leden zou echter rekening gehouden worden met de verlangens der Christen-Bataks.

In verband met de komende Bestuursconferentie en gelet op de goede gezindheid van den nieuwen Resident van Tapanoeli, den heer Fagginger Auer, acht de redactie het wenschelijk de stem van het volk te doen hooren ten aanzien van de vertegenwoordiging der Bataklanden in den Volksraad.

Het blad vindt een vertegenwoordiging der Bataksche Christenen billijk. Het ontbreekt nu niet aan voldoend ontwikkelde personen, geschikt voor benoeming tot Volksraadslid (volgt opsomming van eenige rechtskundigen en doktoren).

De redactie van *Pompai* te Padang van Maart zegt naar aanleiding van een rede door den adjunct-

landbouwconsulent van Padang Pandjang over landbouwcrediet en volkscredietwezen, dat deze instellingen in theorie heel mooi zijn, doch dat er in de practijk heel wat moeilijkheden bij te pas komen, zoodat de goede bedoeling van het Gouvernement om er de volksondernemingen mee te bevorderen en het volksbestaan te verbeteren, verloren gaat. Zooals de landbouwconsulent opmerkte, waren er onder de leeners van het credietwezen slechts 2 pCt. landbouwers. Schrijver voegt er aan toe, dat hij zelf, nog landbouwer zijnde, gepoogd heeft geld voor landbouwdoeleinden te leenen, doch niet slaagde; bekwaamheid, positie etc. bleken geen voldoende borgstelling voor zoo'n leening te zijn, zoodat hij wel genoodzaakt was elders dan in den landbouw zijn geluk te beproeven. Hij had slechts een stuk grond gevraagd, geschikt voor klein-landbouw, met eenig bedrijfskapitaal, om zich een onafhankelijk bestaan als b.v. de Europeesche kleinlandbouwers te verschaffen.

Ter illustratie van het nut van het kantoor voor de statistiek en voor de volkstelling wordt door de *Bintang Timoer* van 13 Maart gezegd, dat het nu bekend is hoe groot het aantal huisjes en hutten (pondoks) te Batavia is. Hoewel door de Volkshuisvesting heel wat woningen zijn opgericht, zijn er nog niet genoeg woongelegenheden voor de inheemsche bevolking. Gemiddeld wonen 7 personen in een huisje, terwijl er 48.000 (? Red.) huisjes alleen van bamboe zijn, hetgeen niet wijst op goede toestanden op het gebied van woongelegenheid. Opgewekt wordt tot gebruikmaken van het z.g. jubileumfonds, in beheer bij den gemeenteraad van Batavia, waarvan men geld kan leenen voor het bouwen van goedkoope woningen of over te gaan tot oprichting van een „Cooperatieve woningbouw", met het doel de noodige hulp tot bouwen van woningen aan de leden te verleenen.

De volksbeweging, zegt het Mal.-Chineesche blad *Bintang Mataram* van 14 Maart, voelt thans de behoefte aan geld. Want, al werken hare leiders ook nog zoo hard en al zijn zij als zoodanig ook bekwame lieden, dat geeft allemaal niets als de nationale kas leeg is. Die leiders zullen zich immers niet geheel kunnen geven aan de beweging wanneer zij zich nog ongerust maken moeten over het lot van vrouw en kind. Het is nu door de P.P.P.K.I. ingezien en zij heeft in dit verband op haar congres te Solo besloten een nationaal fonds te stichten. Nu heeft het bestuur van dit fonds aan den heer Sartono opgedragen zich naar *„Mataram"* te begeven ten einde daar doel en wezen van het Nationaal Fonds uiteen te zetten.

Dr. Slalujaga vindt in de *Sinar Sumatra* van 22 Febr. „monopolie" een mooiklinkend woord; met monopolie kan men zichzelf rijkelijk bevoordeelen en anderen mogen er door „krepeeren". Arbeid in monopolie is een „specialiteit" der Europeanen geworden.

De schrijver vestigt na deze inleiding de aandacht op een artikel in de Deli Courant, waarin voor de stabilisatie der rubberprijzen aan de groote ondernemingen de raad wordt gegeven om alle rubberaanplantingen van de bevolking af te koopen en de boomen uit te roeien, en verder geen rubber-bibit meer aan Inlanders te verkoopen, opdat deze andere gewassen zullen gaan verbouwen. In theorie vindt schrijver dit een prachtig idee, doch in de practijk zal het moeilijk uitvoerbaar wezen. De bedoeling van de Deli Courant, om op die manier als het ware aan de Europeanen het rubbermonopolie te verleenen, kan niet anders dan schipbreuk lijden, aangezien de Europeesche ondernemingen onmogelijk in staat zullen kunnen zijn om alle Inlandsche rubbertuinen op te koopen. Niemand kan bovendien vooruit zeggen of de rubberprijzen nog zullen stijgen of niet. En dan nog zijn de exploitatiekosten der groote Europeesche ondernemingen zeer hoog, en die van de Inlandsche tuinen zeer gering; ondanks de aanmerkelijke prijsdaling hebben de laatsten geen verlies; men kan desnoods de boomen laten verwilderen.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redactie van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, Obrechtstraat 163, 's-Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Algemeen Landbouwweekblad voor N.-I.

In het nummer van 12 April nr. 41: Rumor in Thea (niet casa) naar aanleiding van de theerestrictie. — Het restrictieplan van de bevolkingsrubber, door S. M. Latif. — Het bosch van Gadoengan (nabij Paree aan den voet van den Kloet). — Plantmateriaal bij Hevea (algemeen advies der rubberproefstations op Java, Maart 1930). — Het kweeken van orchideeën, door B. de Graeff.

Blaadje voor het Volkscredietwezen.

van April: Seizoenleeningen in het district Ploembon. Aardnoten, door dr. J. C. W. Cramer. — Volkshypotheekbank en Pensioenfonds niet-ambtelijk personeel van volkscredietinstellingen (vergadering op 4 Maart te Weltevreden).

Inter-Ocean.

Aprilnummer: On the Tengger. Djarak Idjau, door M. O. W. — Transport in Malaya. — A Day at the Court of Djokjakarta, door Emily Scott. — Aviation in Malaysia, door „Aero" — The Laboratory for Marine Investigation at Batavia. — The Kathin Festival in Bangkok, door Clementine Phelps. — Along Java's South-Coast.

Indisch Bouwkundig Tijdschrift

Afl. 7 van 15 April: Over het inrichten van een steenbakkerij in Indië, (antwoord op de vraag in nr. 22 van dit blad, jrg. 1929).

De Indische Mercuur

Nr. 21 van 21 Mei: Het „kapokbesluit" toegelicht, door ir. W. L. Utermark. V. — Over den landbouw in Ned.-Indië, door mr. Cecile Rothe (bespreking van het boek van dien naam, door M. B. Smits). — Prijs van de Rietsuikermelasse op Java en De invoering van het Javasche Zaadriet in Argentinië, beide door dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Koffiestatistiek voor N.-I. (samengesteld door de makelaars Gyselman en Steup).

De Indische Verlofganger

Uit nr. 41 van 16 Mei: Indische Hotels, door S. Kalff.

Mededeelingen van „De Handelsvereeniging te Medan"

van 15 April nr. 7: Malaise in Deli. — Arbeiders en beplante oppervlakte. — De bestemmingen van den uitvoer.

Nederlandsch-Indië (Orgaan van de V. C.).

van 15 April nr. 8: Historische banden (vervolg), door B. v. T. P. — Indisch Bronbeek. — De Nederlandsche vlag (art. uit „Het Indische Boek der Zee", door J. F. L. de B. V., die van meening is dat ze rood-wit-blauw en niet oranje-wit-blauw zou zijn). — Godsdienst en Politiek, door T. — Het Alg. Nederl. Verbond en de V. C., door v. d. G. (de schrijver bepleit samenwerking, vergetende, dat politiek bij het A. N. V., volgens zijn Wet, is uitgesloten).

De Opbouw

Het eerste nummer van den 13den jrg. (Mei) verschenen bij een nieuwen uitgever, n.l. de Uitgeverij „De Opbouw" Van Gorcum-Huis, te Assen, bevat een artikel van mr. A. M. Joekes: Een nieuwe stem in het Indische koor (n.l. „De Stuw", orgaan van de Vereeniging tot bevordering van de maatschappelijke en staatkundige ontwikkeling van Ned.-Indië).

Orang Peladang

van Mei nr. 8: Brengt de Koloniale Landbouwer beschaving in Indië? door dr. L. R.

Politiek Economisch Weekblad

van 21 Mei, nr. 34: Vlagvertoon. — Gezagsondermijnende Gezagsdragers.

Tropisch Nederland

Afl. 2 van 19 Mei.: De „Johan van Oldenbarnevelt, door S. A. Reitsma. — Koffie in Suriname, door C. K. Kesler. (Voor meer bijzonderheden wordt verwezen naar het artikel: De geschiedenis van de koffie in Suriname, door Fred. Oudschans Dentz in: De Ind. Culturen Teysmannia van 1 Juli nr. 13, eveneens grootendeels ontleend aan P. A. Leupe „Aanteekeningen betreffende de koffiecultuur in Suriname in de 1e helft der vorige eeuw". Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van N.-I., N. R. VIII, 1864.) — De zending en de beschaving in Indië, door prof. dr. A. W. Nieuwenhuis.

Vakblad voor Biologen.

Nr. 9. Biologisch en landbouwkundig werk in Nederl.-Indië, door dr. J. H. Schuurmans Stekhoven jr. (Zoölogisch onderzoek bij den dienst voor volksgezondheid).

ZENDINGS- EN MISSIEBLADEN.

Ons Suriname. Nr. 3: Het vernieuwde stadszendingsgebouw te Paramaribo (op 5 Maart ingewijd). — Wat hapert in onze West (naar aanleiding van de onjuiste voorstellingen in „De Rotterdammer" van 10 en 11 Febr.) met een woord van protest: Kwaad gerucht, door G. J. Staal.

Het Zendingsblad van de Gereformeerde kerken in Nederland. Meinummer: Kort Jaarverslag over de Zendingsposten van Oost-Soemba in 1929. — Jaarverslag van het Zendingsziekenhuis te Soerakarta over het jaar 1929. — Wonosobo, door K. P. Groot. — Verslag van het Zendingswerk in Djocja over 1929.

De Macedoniër van Mei: Iets over Magie IV. — Is het gewenscht het Soembaneesch ook als voertaal van eenige lectuur aan den voortgang van het werk der Evangelisatie op Soemba dienstbaar te maken? door L. Onvlee.

Zendingstijdschrift de Opwekker. April. De Protestantsche Zending in Ned.-Nieuw-Guinea (vervolg), door F. v. Hasselt. — De houding van Zending en Christendom in Indië, door dr. H. Kraemer. — „De Opwekker" 75 jaar, door O. E. v. d. Brug. — Javaansche Zendingsraad, door H. Bax. — Het Zendings-ziekenhuis te Waikaboeba (Soemba), door dr. J. Berg.

De Vriend der H.H. Harten van Jezus en Maria. Aprilnummer: Blinjoe hersteld (op Banka) De Riouw-Parochie.

„Petrus Donders" Mei-aflevering: Een Terugblik (over de St. Gerardus-Majella-Stichting. De R. K. melaatscheninrichting in Suriname), door A. Nederveen. — Brief van den Zeer Eerw. Pater C. Verheijen. — Van Tamarin naar Albina, door H. de Groot-Tokoso. Een nachtelijke scene. VII. — Een Vreemd Heer, door G. v. Tooren. Het nummer is aardig verlucht.

BOEKENSCHOUW.

Naar en in Tropisch Nederland. Aardrijkskundig lees-leerboek over Ned. Oost-Indië voor de scholen in Nederland, door J. W. Croes, 3 deelen, Blankwaardt en Schoonhoven, Rijswijk f 0.90, f 1.50 en f 1.90. Afwijkende van de gewone wijze waarop deze leerstof gewoonlijk wordt behandeld, worden de ervaringen van een Ned. familie vertelt die naar „Indië" gaat. Op boeiende wijze worden de aardrijkskunde, zeden en gewoonten van Indië beschreven. De schrijver heeft met deze uitgave nuttig werk gedaan. De werkjes zijn rijk verlucht. Wij veroorloven ons andermaal de opmerking, dat J. P. Coen in zijn brief van 29 Sept. 1618, (waarvan een foto voor belangstellenden ter inzage ligt op het gescheven: *ende desespereert niet* (blz. 39, dl 2) maar: *dispereert niet* (zie onze opmerking in het K. W. van 12 Dec. 1929, nr. 50). Voorts over de „Burgers van Ceylon" (blz. 147, dl I), dat de afstammelingen der Nederlanders op dat eiland, geheeten Dutch Burghers, geen kleurlingen zijn. Te dien aanzien kunnen wij hier een aanhaling geven uit een brief van een 84-jarigen Dutch Burgher van Ceylon, (eenigen tijd geleden ontvangen), die ons de juiste toedracht hunner afstamming schrijft: „So far as I know the Dutch settlers in Ceylon did not contract marriages with the Sinhalese, the inhabitants of the land, but though the Church and State forbade the Dutch Burghers from living in concubinage, there is no doubt that some soldiers and artisans who were stationed in remote out-posts, resorted to the

expedient of keeping native mistresses, but these lapses must have been rare occurences. Whet actually happened was that the Portuguese who were in Ceylon 150 years before the Dutch, formed the policy of intermarriage with high-class Sinhalese ladies, in the hope that such alliances would put an end to the continueal clash of arms with the Sinhalese. These Sinhalese ladies were Christians (Roman Catholics) converted to Christianity by the Portuguese. The daughters of these lawful marriages, married Dutch soldiers, Dutch artisans of no standing in society. They were encouraged to do so by the Dutch officials, rather than live loose lives; but the Dutch officials, Senior and Junior Merchants, Military officers the Clergy & other respectable people had Dutch wives, who came out with them from the fatherland."

Struma Endemica en Cretinismus in Ned.-Oost Indië, meer in het bijzonder in de Alaslanden, door L. B. van Bommel, (Off. v. Gezondh. N.-I. L.) proefschrift voor promotie op *30 Mei 1930* ter verkrijging van den graad van doctor in de geneeskunde te Leiden.

Suriname

In onze nummers van 6 en 13 Februari bespraken wij de mogelijkheid van het gebruik van vliegtuigen voor het vervoer naar en van de Zuidgrens van Suriname, in verband met de grensafbakening.

In een interessant artikel in *„De West"* van 11 April vinden wij nu ook een bespreking van hetzelfde onderwerp. Daarin wordt o.m. medegedeeld, dat men doende is het noodige voor te bereiden voor het uitzenden van drie expedities naar de Braziliaansche grens en wel langs de volgende routes: Corantijn—Koeroeni—Sipawilini, Marowijne—Tapanahoni—Paloemen, Marowijne—Lawa—Litani. Hiervoor worden zestig korjalen gehuurd, met een groot aantal opzichters, arbeiders, enz.

Er wordt beweerd, dat bij een der jongste verkenningen de Braziliaansche generaal Rondo per vliegtuig neergedaald is in het Savanne-gebied nabij de Zuidgrens van Suriname.

Reeds in het artikel *„De Corantijn-kwestie bij Buitenlandsche Zaken"* in *„De West-Indische Gids"* van April 1929 werd, op blz. 581, het gebruik van vliegtuigen aanbevolen.

In een particulieren brief uit Suriname, handelende over de kwestie Koeroeni—Koetari of New River zegt de schrijver: „Ik vrees met groote vreeze, dat Nederland maar al te geneigd zal zijn om daarbij een eenigszins beschamende inschikkelijkheid te betoonen wat betreft het bepalen van den bovenloop der grensrivieren."

Na al hetgeen over de grenskwestie in de Staten-Generaal is gesproken en in *„De West-Indische Gids"* in tal van artikelen is geschreven, houden wij het voor *ondenkbaar* dat de Minister van Buitenlandsche Zaken zich, even als zijn voorganger van een 30-tal jaren geleden, door het Foreign-Office in de luren zal laten leggen. Niettemin achten wij het wenschelijk dat de Tweede Kamer poolshoogte neemt van den stand der onderhandelingen vóór zij gesteld wordt voor een fait accompli. Uit zich zelf zal de Regeering wel geen mededeelingen doen. En de geschiedenis moet zich niet herhalen.

***

De Koloniale Staten hebben onder dagteekening van 2 April een zeer uitvoerig voorloopig verslag uitgebracht over de verordening betreffende de waterleiding voor Paramaribo.

„Bij de beoordeeling van dit voorstel werd als de eenparige meening der leden van de Koloniale Staten uitgesproken, dat, afgescheiden van de bezwaren van economischen en van praktischen aard hieronder nader uiteen te zetten, deze verordening wegens de hierna ontwikkelde principieele bedenkingen daartegen, onaannemelijk moet worden geacht."

De aandachtige lezing van het uitvoerige betoog gaf ons niet den indruk dat de Staten hierbij geleid zijn door „conservatisme". Ons wil het toeschijnen dat de zaak niet voldoende is voorbereid. Wij achten 't dan ook dringend noodzakelijk dat een nader onderzoek wordt ingesteld. Voor een overhaaste beslissing bestaat geen grond. Voor een regeling bij Koninklijk Besluit allerminst.

De zaak moet in de Kolonie zelve beslist worden.

***

In *„The Times"* van 8 Mei lazen wij een discussie in de House of Lords over den aan de West-Indische suikercultuur te verleenen steun.

De rede van Lord Passfield, Secretary for the Dominions and Colonies, gaf niet veel hoop, maar wij meenden dat de zaak nog niet beslist was. En nu wordt ons in een particulieren brief van 14 April uit Britsch-Guiana geschreven: „As I dare say you have heard, the British Governement will no longer help us over the sugar crisis, and every thing is going from bad to worse."

De economische toestand schijnt daar nog slechter dan in Suriname.

***

In aansluiting aan hetgeen wij in vorige nummers schreven over vrije immigratie van Javanen in Suriname, ontleenen wij aan *„De Surinamer"* van 13 April het volgende:

... „De kolonistengezinnen — met gemiddeld 3 kinderen — komen uit Djocja, waar het zuiverste type Javanen wordt geacht te wonen. Terloops kan worden medegedeeld, dat als resident in de streek, waaruit zij komen, een oud-bekende van Suriname optreedt, de heer Westra. Voor de uitzending is ook van zijn medewerking genoten.

In Indië zelf heeft men reeds sedert jaren deze vrije emigratie naar de buitengewesten, waartoe een regeling werd ontworpen door den huidigen Agent-Generaal, toen chef der arbeidsinspectie daar te lande. Tot dat stelsel van vrije emigratie moest men geleidelijk zien over te gaan, teneinde in de behoefte aan arbeiders te kunnen blijven voorzien, als de poenale sanctie te eeniger tijd wordt opgeheven. Dezelfde reden geldt ook voor ons".

***

„De West" van 4 April schrijft:

Men weet dat in het voorland van de vestigingsplaats Meerzorg, van ouds de rijstcultuur wordt uitgeoefend. Voor de landbouwers was hieraan groot risico verbonden. Is het seizoen ongunstig, dan loopt men gevaar, dat door zoutwater de aanplant mislukt.

Door een energieke daad hebben de landbouwers van Meerzorg in dezen toestand verbetering gebracht. Zij hebben een stuk ter oppervlakte van 72 hectaren ingepolderd. Daarvoor moest een dam worden opgeworpen van 4,5 kilometer lengte.

Het werk geschiedt geheel voor rekening der opwonenden. Een derde van de kosten, ongeveer f 1300, werd hun voorgeschoten door de Landbouw Leenbank van Combé.

Door het ondernomen werk, is niet alleen het risico verminderd voor de rijstcultuur, maar heeft men ook het voordeel dat na den oogst andere gewassen kunnen worden geteeld.

***

Over petroleumboring in Nickerie schrijft *„De West"* van 19 April:

„De boormeester Gronthout en zijn assistent, de heer Propping, die de vorige week eenige dagen te Paramaribo vertoefden, zijn Dinsdag per particuliere gelegenheid teruggekeerd naar Nickerie. De boring naar petroleum van wege de Surin. Oil Co. wordt voortgezet. Omtrent de resultaten van de boring, wenscht men zich tot dusverre niet uit te laten."

***

Verschenen is het *„Jaarverslag der West-Indische Kamer over 1929"*.

De archivaris, de heer C. K. Kesler was er in het bijzonder mee belast, hun die het voornemen hadden zich naar Suriname of Curaçao begeven, de gewenschte inlichtingen te verschaffen.

***

Verzending van telegrammen voor Curaçao, Suriname, Fransch Guyana en Venezuela kan voortaan op verlangen ook geschieden, via het net der All America Cables.

Curaçao

De brievenbus van den gouverneur!

Er wordt wel veel van den gouverneur gevergd. Het wordt een „rage" om hem open brieven te schrijven. De president van de Union libertadora Venezolana te San José in Costa Rica, die *La Cruz* eerst J. C. Saletto Ricoruell noemde, en wiens brief van 28 Januari l.l. wij uitvoerig, uit het Spaansch overgezet, hebben meegedeeld, schijnt een tweeden brief geschreven te hebben. Immers hetzelfde blad van 23 April ll. heeft weer zoo'n stuk, nu ten name van J. C. Sotillo Picornell met dezelfde functie. Hij zal niet zoo heel duidelijk schrijven, denken wij. Veel nieuws gaf deze tweede brief niet. Blijkbaar denkt de heer Picornell of hoe hij heeten mag, dat de gouverneur even vlot Spaansch kan lezen, als hij het schrijft. Als derde brief komt er nu een van den heer John de Pool uit Panama, ook al in het Spaansch, maar gelukkig door de *Amigoe* in het Nederlandsch vertaald.

Het Amsterdamsche *Algemeen Handelsblad*, dat een samenvatting van den brief geeft, noemt den schrijver „klaarblijkelijk een insider", die op verschillend gebied tal van meeningen uiteenzet en den nieuwen bewindsman een inzicht geeft in tal van koloniale aangelegenheden, die niet dagelijks onder de oogen worden gezien. „Hier en daar", zegt het *Handelsblad*, „lijkt de schr... door te dringen tot de ware psyche van de kolonie".

Deze „insider" dan vertelt van zichzelf:

„Ik ken de wetten niet waarop de uitoefening der functies van ons Wetgevend Lichaam gebaseerd zijn en waardoor die geregeld worden. Maar het ligt voor de hand dat voor onzen tijd en voor de ontwikkeling van dit gebiedsdeel zijn bevoegdheden

te beperkt zijn. Voorzoover ik weet hebben zijn bevoegdheden een zuiver raadgevend karakter zonder wezenlijk wetgevende macht voor de practijk."

Natuurlijk neemt deze onwetendheid niet weg, dat de schrijver op die onderwerpen ingaat, alsof hij er alles van weet. Verder vertelt hij, dat hij van oordeel is, dat bij den gouverneur en bij al de bewoners van Curaçao de mislukking van het stelsel der militaire politie vast staat. Met uitzondering van kapitein Borren hebben de politiemannen hun uniform eer aangedaan „door als helden te sterven".

Niemand, zegt Pool aan den gouverneur, zal U rondborstig durven verklaren, dat er onder de officieele elementen van het bestuur, de gouverneurs vooral, niet een te vinden is, die in den smaak valt. De voorgangers van den heer Van Slobbe, enkele uitgezonderd, zijn, volgens hem, immer uitermate onpopulair geweest. Tegen een soortgelijke vroegere opmerking heeft iemand op San Domingo in *La Cruz* van 23 April al weer geprotesteerd, ook in het Spaansch.

Het komt ons voor, dat de Curaçaosche bladen goed zullen doen, voor dergelijke eigenwijze brieven hun kolommen niet meer open te stellen. Er zijn in dezen tijd voor Curaçao toch waarlijk wel belangrijker onderwerpen aan de orde, die degelijker behandeling vereischen, dan dit oppervlakkig geschrijf geeft.

Frankeering bij abonnement.

De frankeering bij abonnement is thans ook op Curaçao ingevoerd. Anders dan in Nederland is zij echter niet goedkooper dan de gewone verzending. Aldus lezen wij in *La Cruz.*

Een rechter voor Aruba.

Ingediend is een wijziging in het reglement op de inrichting en samenstelling van de rechterlijke macht in de kolonie (sic!) Curaçao, bedoelende te maken, dat bij voortduring een lid van het hof van justitie op Aruba gevestigd is. Zooals men weet, wordt dit eiland evenals Bonaire thans op dienstreizen van Curaçao uit bediend. Wij juichen dit voorstel zeer toe. Met ons zal men echter zeker wel met eenige verwondering kennis nemen van deze alinea in de memorie van toelichting:

„Ten einde de vele bezwaren te ondervangen, welke het telkens reizen en verhuizen met zich medebrengt, waaruit nadeelen voor de collegiale rechtspraak zouden kunnen voortvloeien, lijkt het gewenscht de leden van het Hof, die reed vóór 1 Januari 1930 benoemd zijn, buiten de ten aanzien van Aruba gedachte regeling te houden, met dien verstande echter, dat zij, indien de omstandigheden er toe nopen, wel dienstreizen naar Aruba zullen moeten maken op de wijze en op den voet als thans gebruikelijk".

Aangenomen, dat alle leden van het hof verplicht zijn — en op het ontbreken van deze verplichting zou de gouverneur zich als alles afdoend argument dan zeker wel een beroep gedaan hebben — om zich aan de nieuwe regeling te onderwerpen, kunnen wij het hier geuite voornemen weinig bewonderen. Men voelt aanstonds welke groote voordeelen voor de collegiale rechtspraak — die in hooger beroep — kunnen voortvloeien uit kennis bij alle leden van de Arubaansche maatschappij. En waarom, gesteld dat de nieuw te benoemen rechter daar nu eens niet lang blijven kan, voor de oude leden de oude voet hersteld, waar Aruba alle belang heeft bij een vasten rechter?

Uit den Verren Vreemde

Mussolini en de wereldvrede.

In een uit Italië afkomstig schip werden in een onzer havens zeven verstekelingen ontdekt, het bericht wist daaraan toe te voegen, dat een veertigtal anderen, eerder ontdekt, in vorige havens aan de plaatselijke autoriteit was overgegeven.

Er zal wel geen speciale voorkeur voor dit schip en voor deze reis hebben bestaan; het geval zal dus wel als een verschijnsel beschouwd mogen worden. Indien Italië met zijn eigen expansie in N. Afrika,

met zijn aandeel in de immigratie in Amerika, Australië, Azië, nog een groot aantal onderdanen heeft, dat 't zóó armoedig heeft, dat de stakkers niet kunnen voldoen aan de financieele of andere eischen, door toch zeer inschikkelijke en hulpvaardige emigratie-bureaux gesteld, en 't harde lot van den verstekeling, met alle daaraan verbonden risico's, aanvaarden om Italië te ontvluchten, dan geeft dit te denken. Fascistisch Italië moet voor den Italiaan een dorado heeten. De rechtgeaarde Fascist moet gaarne 't zijne bijdragen om het aantal Italianen te vermenigvuldigen. De bronnen van Italië, zooals 't nu is, maar vooral zooals 't onder Mussolini's leiding worden zal, heeten voldoende om het volk sterk en gelukkig te maken. Italië is machtig en rijk genoeg om in de wereldpolitiek een eerste rol te spelen, om zich te land en ter zee minstens even sterk te maken als de best uitgeruste mogendheid, die 't eens tegenover zich zou kunnen vinden. Wanneer Mussolini of een zijner ministers zich in dien geest uitlaten in het parlement, dan daveren de muren van de toejuichingen. Wanneer de duce de menigte toespreekt, zooals hij dit in de laatste weken herhaaldelijk gedaan heeft, breekt de massa in geestdriftige demonstraties los.... Maar uit de havens nemen de stoomers scheepsladingen landverhuizers mee, die van overbevolking getuigen, en arme stakkers zoeken met 10 tallen in één schip, en met 100 tallen in vele schepen, als verstekelingen het dorado te ontvluchten.

Daar vele landen hun werkloozen met honderdduizenden tellen, en dit cijfer in enkele zelfs in de millioenen loopt, zou 't geen afzonderlijke vermelding verdienen, dat Italië ook onder de kwaal van onzen tijd gebukt gaat. Maar tegenover de fanfaronnades van den grooten duce dringt de kritische vraag zich op: zijn er onder fascistisch regime minder werkloozen; wordt er beter voor de werkwillige werkloozen gezorgd dan elders; zouden de milliarden lires, voor bouw van oorlogsschepen op te brengen, aan het volk niet ten goede kunnen komen op een wijze, die meer rekening houdt met de nooden van Italië?

Onder de redenen, die ondersteld worden aan de buitenlandsche politiek van Mussolini ten grondslag te kunnen liggen, is er een die verband zoekt met het verschijnsel der verstekelingen. De geschiedenis weet tal van voorbeelden bij te brengen van staatslieden, die een agressieve buitenlandsche politiek te baat hebben genomen om de aandacht af te leiden van de mislukking van eigen binnenlandsche politiek. Indien de te Florence gesproken uitroep: ,,woorden zijn wel heel mooi, maar geweren, mitrailleurs, oorlogsschepen, vliegtuigen en kanonnen zijn nog veel schooner'', uitroep, die in anderen vorm nadien, op andere plaatsen herhaald is en overal geestdriftige toejuichingen wist uit te lokken, indien die uitroep inleiding zou willen zijn tot een ,,te wapen'', om de ineenstorting van het fascistische regeeringsstelsel in een oorlog te verbergen, dan zou de man, die zich met Napoleon I wil doen vergelijken, de vergelijking met Napoleon III uitlokken. Dan zou hij bereid zijn Italië in ramp en ellende te dompelen, en andere landen in den rampspoed mee te sleepen, om eigen fiasco te verbergen.

Maar dit vonnis, deze verdekte aantijging, is toch slechts een onderstellende beschuldiging of een verdachtmaking. Juist, omdat de geschiedenis meerdere voorbeelden ter beschikking stelt, is 't te verklaren, dat de gedachte opkomt, is zij als een mogelijkheid te erkennen, maar dringt zij zich ook al te gemakkelijk op waar het gebaar van den zwarthemd lijkt in te gaan tegen de vredesgedachte, die als de leuze voor onzen tijd aanvaard schijnt te zijn.

Anderen zien hem niet als de wanhopig geworden dictator, alles opofferende aan de redding van eigen figuur. Zij meenen in hem den staatsman te mogen zien, die wel degelijk in eigen kracht blijft gelooven, die de in zijn land en in de koloniën verkregen uitkomsten als meesterstukken van beleid beschouwt, die zich inderdaad sterk gevoelt in, en met, en door het fascisme. Hij heeft in Italië voor Italië gedaan wat hij kon, hij is daar verzadigd, en nu dronken van roem. De eerzucht, de behoefte om in stijgende lijn te blijven opgaan, dringt hem zich ook den overheerscher te toonen waar hij met buitenlandsche politici in aanraking komt, dringt hem tot zijn volk te spreken, en door zijn volk te laten spreken, over de vooraanstaande plaats die Italië wil innemen in de gemeenschap der volkeren. Heel zijn volk moet worden opgezweept tot de ijdelheid, die hem bevangen heeft.

Ook wanneer men de duce-figuur zoo ziet, staat men voor een in de historie geenszins onbekend verschijnsel. De verstekelingen vragen dan toch: is voor het eigen land het wenschelijke inderdaad bereikt of benaderd?

De waarneming kan echter ook van een gansch ander standpunt uit geschieden. Overal waar men, na den grooten oorlog, over wereldvrede heeft hooren spreken, hebben enkele groote mogendheden zich de rol toegekend van wereldrichters te zijn. Frankrijk, Engeland en de Vereenigde Staten van N. Amerika hebben zich hiertoe opgeworpen In den Volkenbond geven Frankrijk en Engeland den toon aan. Japan en Italië hebben in naam ook een plaats als permanent aanzittenden in den Raad van den Volkenbond, maar Londen en Parijs laten aan Tokio en Rome duidelijk voelen, dat deze op den tweeden rang behooren te blijven. Na de toelating van Duitschland mag dit zich in den Volkenbond ook niet vrij uitspreken. De andere leden van den Volkenbond blijven achteruit gesteld. Bij alle nadien belegde bijeenkomsten, gericht op de bevestiging van den vrede, is dit evenzoo het geval geweest. In Washington, Genève, Locarno, Parijs, den Haag, Londen, zijn 't òf Frankrijk en Engeland te zamen, òf in combinatie met de Vereenigde Staten van N. A., zooals voor het Kellogg-pact en de marine-beperking-conferentie, geweest, die zich tot opperrichters willen maken. Bij die gelegenheden zijn Japan en Italië niet vergeten, maar hun werd toch weer meer de rol toegedacht van de mogendheid, die er nog bij gehaald werd, dan die van de gelijkwaardige, die van meet aan volle recht van meespreken had.

Waar het zaak is voor de toekomst nieuwe verhoudingen te scheppen, zooals die in een bond van staten ook door de kleinere gewenscht wordt, waar men niet meer een recht van den sterksten op den voorgrond wenscht te stellen, waar men het over abdicatie van de geweldsmacht eens wil worden, daar moet tot hen, die zich het beschikkingsrecht over de anderen willen toekennen, die alleen de oude machtsmiddelen willen afschaffen indien hun het behoud der oude macht toch verzekerd wordt, uitgesproken worden, dat zij niet bij voorbaat ongerustheid mogen doen ontstaan over de aanmatiging, waarmede zij den nieuwen toestand beheerschen willen. De Ver. Staten geven reden tot die ongerustheid door hun optreden t.o.z. van Midden-Amerika, Frankrijk en Engeland door het beproeven om in den Volkenbond de leiding geheel in handen te houden, de drie te zamen door in conferenties uit maken wat den grooten heeren gelieven zal.

Indien een der kleine mogendheden haar stem hiertegen had doen hooren, zou zij als een keffend hondje gekarikaturiseerd zijn. In het optreden van Italië kan 't goede gezien worden om 't op te nemen voor alle, die zoo klein gehouden werden en in de toekomst blijvend klein gehouden moesten worden.

Het wil ons voorkomen, dat de politiek van Mussolini zoo beschouwd een goede zijde heeft, ja, tot zekere hoogte, als correctief noodig was en is voor de gevaarlijke neiging van de genoemde drie grootmogendheden om een algemeenen vrede in de wereld te roepen, waarin zij de oppermachtige, onaangevochten heerschers zullen zijn.

Hiermede is echter niet gezegd, dat *de wijze*, waarop hij de, aldus beschouwd, op zich zelf sympathieke roeping vervult, ook sympathiek is. Het tegendeel moet zelfs erkend worden. Indien een staatsman als Stresemann, om een enkelen naam te noemen, zich een dergelijke taak gesteld had, zou hij de instemming van binnen- en buitenland hebben weten te verwerven en zou hij door allen begrepen zijn. Wel een tegenstelling met Mussolini!

De Mussolini-politiek brengt, zooals zij nu gevoerd wordt, ongeacht welke drijfveeren haar dan eigenlijk in beweging stellen, ook het zeer groote gevaar mee, van een bedreiging van den vrede te zijn. Zij zweept in Italië de hartstochten op, tot vijandelijke uitingen tegen het buitenland, in 't bijzonder tegen Frankrijk. In Frankrijk vindt dit zijn weerklank. De naties schreeuwen elkander vijandig toe. Gewapend Italië, sterk te land en ter zee, geprikkeld tot verhoogden eigenwaan, zal, overal waar Italianen wonen — en dat is in alle werelddeelen — een luttel voorval tot een incident van beteekenis kunnen maken. De wedren in bewapening, waartoe Italië Europa oproept, de toon waarin Mussolini de vredespredikers beantwoordt, zijn vraag om 't recht van jonge volkeren om zich zoo noodig door kracht van wapenen een ruimere plaats op aarde te vermeesteren, dit alles vormt een bedreiging voor alle volkeren, niet 't minst ook voor ons land, dat een begeerd gebied heeft in Oost en West.

Dit alles samenvattend, spreekt er de wenschelijkheid uit, dat een mogendheid den moed zal hebben om de groote mogendheden onversaagd en volhardend voor te houden wat Italië haar thans wil doen gevoelen en erkennen, en dat zij die mogendheden daarbij zal doen inzien, dat zij door hiervoor blind te blijven een Mussolini-politiek uitlokken, die de wereld in gevechtspositie houdt en in Italië zelf verstekelingen kweekt. Wil Nederland niet die mogendheid worden?

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Ledenlijsten.

De nieuwe ledenlijsten der Vereeniging zijn ad f 2. 50 verkrijgbaar bij het Algem. Secretariaat Korte Voorhout 6.

Jaargang 1929 „K. W.”

Volledige jaargang Kol. Weekblad 1929, verkrijgbaar bij het Alg. Secretariaat ad f 5.— p. jaargang.

AGENDA

voor de Jaarlijksche Algemeene Vergadering op Zaterdag 28 Juni e.k., te Bergen op Zoom in de Societeit „Thalia”, om 1.30 uur.

Punten van behandeling:

1. Opening.
2. Notulen (Zie K. W. 11 Juli '29, No. 28).
3. Jaarverslag; Rek. en Verantw. 1929 met rapport Verificatie-Commissie en Begrooting 1930 (Zie K. W. 3 April '30, No. 14).
4. Benoeming Commissie nazien Jaarrekening 1930.
5. Voorziening vacatures Hoofdbestuur.
   Aan de beurt van aftreden zijn de H.H. Jhr. Dr. Sandberg, Baars, Dr. Zeylstra, Deinum, Somermeijer, Roodhuyzen en Ir. Ruys. Beide laatstgenoemden stellen zich niet herkiesbaar.
   Dubbeltallen: Jhr. Dr. Sandberg—v. Haaften; Dr. Zeylstra—Wentholt; Deinum—Michelsen; Somermeijer—Mackenzie; Prof. Nolst-Trenité—Mr. Bergsma (voor Roodhuyzen); Mans—Hansma (voor Ir. Ruys).
6. Benoeming H.B.-lid, afdeeling 't Gooi.
7. Benoeming Eere-leden.
8. Verlenging nieuwe regeling omtrent de afdrachten van Afdeelingsbesturen aan Hoofdbestuur.
9. Bepalen plaats eerstvolgende Algemeene Vergadering.
10. Rondvraag en sluiting.

PROGRAMMA VAN HET CONGRES
der
Vereeniging „Oost en West”
te Bergen op Zoom
op Zaterdag 28 en Zondag 29 Juni 1930.

Zaterdag 28 Juni 1930.

11 u. 30 v.m. Aankomst en verwelkoming der congressisten op de Groote Sociëteit door het Afdeelingsbestuur.

12 u. Lunch in de Groote Sociëteit.

1 u. 30 n.m. Algemeene Vergadering in de groote zaal van de Sociëteit Thalia. De agenda verschijnt in het volgend no. Spreker: Prof. Dr. C. C. Berg, Hoogleeraar in de Javaansche Taal en Letterkunde, over „Java en zijn houding tegen drie Wereldgodsdiensten".

3 u. 15 n.m. Ontvangst van het congres door het Gemeentebestuur van Bergen op Zoom ten Stadhuize, opgeluisterd door het Berg op Zoomsche Mannenkoor.

3 u. 45 n.m. Autotocht aangeboden door V.V.V. naar de bekende Wouwsche Plantage.

7 u. n.m. Diner in de groote zaal van de sociëteit Thalia. Onder het diner Strijkorkest door het Ensemble Gebr. Dietvorst.

8 u 30 n.m. Groot concert.

„De kosten van deelname aan lunch f 2.— en diner f 3.50, te storten op Postgiro, no. 34170 der Rotterd. Bankvrg., bijkantoor Bergen op Zoom, onder vermelding: Verzoeke overboeking op privé-rekening van den heer W. Laane, Penningmeester afdeeling Bergen op Zoom der Vereeniging Oost en West.

(In bereids verspreide circulaire werd abusievelijk opgegeven Postgirono. 33170)."

Zondag 29 Juni 1930.

Boottocht op de Oosterschelde en tocht naar Zierikzee en het eiland Schouwen, aangeboden door de Afdeeling Bergen op Zoom; buffet aan boord.

Het tijdstip van embarkement wordt nog nader precies bekend gemaakt.

2 u. n.m. Ontvangst van het congres te Zierikzee en verdere bezichtiging van het eiland Schouwen.

4.30 u. n.m. Vertrek naar Bergen op Zoom. Aankomst ongeveer 6 uur, half zeven.

Tabel van den treinenloop naar Bergen op Zoom op 28 Juni 1930.

	Vertrek.	Aankomst te Bergen op Zoom
Van Deventer	7.03	
„ Enschede	6.00	
„ Apeldoorn	6.49	
„ Amsterdam	8.22	
„ Nijmegen	8.40	
„ Breda	10.29	
„ Amersfoort	8.21	11.16 v.m.
„ Utrecht	8.50	
„ Hilversum	7.43	
„ Amsterdam	8.20	
„ Haarlem	8.42	
„ Leiden	8.54	
„ Den Haag	9.23	
„ Rotterdam	9.47	
„ Groningen	7.07	1.11 n.m.

Gedenkboek Wereldbibliotheek.

Ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan der Wereldbibliotheek heeft het Hoofdbestuur der Vereeniging van dien naam, in samenwerking met de Directie der W.B. een gedenkboek uitgegeven, gedrukt op de eigen drukkerij, versierd en typographisch verzorgd door Georg Rueter. Het gedenkboek is opgedragen aan den stichter, den heer L. Simons van wien een fraaie reproductie naar het schilderij van Rueter, vooraan is opgenomen. Behalve tal van persoonlijke bijdragen, bevat het werk, onder het opschrift: „Onze Auteurs", een bloemlezing, met portretten, van veler letterkundig werk, van de meesten dergenen die voor de W.B. geschreven hebben. Duidelijk blijkt hieruit de groote verscheidenheid der uitgaven.

Onze gelukwenschen aanbiedende, gelden deze allereerst de feestvierende N.V. maatschappij tot verspreiding van goede en goedkoope lectuur, maar daarnaast ook die talrijken die, naar wij hopen, kennis zullen nemen van deze gedenkwaardige feestuitgave.

HET HOOFDBESTUUR.

Namen en adressen der Afdeelings-secretarissen.

Amsterdam: L. D. Petit, Van Breestraat 21.
Amersfoort: Mr. E. H. Bergsma, Huygenslaan 7.
Arnhem: G. J. v. d. Heide, Benedendorpsweg 4, Oosterbeek.
Apeldoorn: J. C. Baars, Jagersweg 42.
Bergen op Zoom: J. H. W. Bruins, Wouwsche weg 144.
Breda: E. W. v. Vegchel, Ginnekenweg 119.
Deventer: Dr. H. H. Zeijlstra, Fzn., Singel 1.
't Gooi: A. Hoogesteger, Bisonlaan 4, Hilversum.
Groningen: J. Franke, Hoogezand F 76.
Den Haag: J. C. Baudoin, Jac. Hopstraat 12.
Haarlem: H. P. Deinum, v. Hogendorpstraat 3.
Leiden: Mr. E. Rijke, Witte Singel 58.
Nijmegen: E. Verwey Mejan, Hazenkampsche weg 46.
Rotterdam: F. A. Vervloet, Westersingel 87.
Twente: J. J. Hansma, Groen v. Prinstererlaan 37.
Utrecht: Mevr. L. P. v. d. Wijk—v. d. Haar, Hieronymusplantsoen 8.

VAN DE REDACTIE.

De Tentoonstelling in Antwerpen.

Voor hen, die het voornemen mochten hebben, dezen zomer een bezoek aan de Wereldtentoonstelling te Antwerpen te brengen, — waar de koloniale afdeeling in het fraaie Nederlandsche paviljoen zeer de moeite waard is —, deelen wij mede, dat de aflevering van het „Kol. Weekblad" van 3 Juli a.s. een „Tentoonstellings-nummer" zal worden in dien zin, dat bezoekers aan de wereldexpositie deze aflevering als gids kunnen gebruiken, zeer speciaal ook natuurlijk wat betreft de belangrijke koloniale inzendingen.

Commissariaat voor Indische Zaken.

Voor een aantal juristen, die met goed gevolg het doctoraal examen in het Nederlandsch recht hebben afgelegd, bestaat gelegenheid om naar Nederlandsch-Indië te worden uitgezonden, ten einde daar te lande aan de Rechtshoogeschool te Batavia de aanvullende studie in het Nederlandsch-Indisch recht te volbrengen en daarna in rechterlijke betrekkingen te worden geplaatst.

KAWEE'TJES

De „zakenslag" wordt niet meer geleverd met koopwaar. Het is de leider, de organisatie, het verkoopsysteem, achter de koopwaar, die het verschil uitmaken tusschen succes en mislukking. (De Zakenwereld).

De uitzending zal geschieden als ambtenaar ter beschikking van den directeur van justitie op eene bezoldiging van f 400 's maands.

Gegadigden behooren zich vóór 4 Juni a.s. bij ongezegeld schrijven te wenden tot het Commissariaat voor Indische Zaken bij het Departement van Koloniën (te adresseeren aan de afdeeling B, eerste bureau), onder overlegging van eene uitvoerige beschrijving van opleiding en levensloop, waarin datum en jaar van geboorte worden vermeld.

De aandacht wordt er op gevestigd, dat zij, die voor de onderwerpelijke uitzending worden bestemd, vóór 1 September a.s. in Indië zullen moeten aankomen.

Nadere bijzonderheden vindt men in de Nederl. St. Crt. van 19 Mei j.l. No. 96.

Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië.

Ir. F. H. Wouters, ingenieur 3e kl. bij den dienst van den Waterstaat en 's Lands B. O. W., Avenue Brugman 227, Brussel (Ixelles); mej. J. M. C. Smulders, onderw. mulo, „Weiendaal", Oisterwijk; A. A. W. Blewanus, onderwijzeres mulo, Houtstraat 2, Oss; W. Dijkstra, leeraar bij het M. O., Moriaanscheweg 216, Nieuw-Helvoet; B. Lageman, onderw. o. l. o., Bilderdijkstraat 4, Dordrecht; C. A. Polak, alsvoren, Oranjestraat 260*a*, Rotterdam.

In Nederland aangekomen verlofgangers.

Mej. E. Esser, commies bij het Kadaster, Laan van Meerdervoort 223, Den Haag; F. M. Beunk, boekhouder bij het havenbedrijf te Makassar, Buys Ballotstraat 43, Den Haag; G. J. Bazendijk, tijd. wd. commies 1e kl. bij de P.T.T., Pauwstraat 34, Amersfoort; M. L. Ingram, ged. gezaghebber bij het B.B., Vondelkerkstraat 24, Amsterdam; A. F. Johansen, onderopz. machinist bij de S.S. en Tr., v. Weede v. Dijkveldstraat 37, Den Haag; F. J. Th. Lekahena, douanekommies 1e klasse, Halleystraat 7*a*, Den Haag; A. van der Borne, 1e commies bij het Bezoldigingskantoor te Buitenzorg, Hoornbeekstraat 63, Den Haag; M. H. Boeren, opz. bij de woninginspectie der pestbestrijding, van den dienst der Volksgezondheid, Bredascheweg 63, Breda; mej. M. P. Mannak, telefonist 1e kl. bij het Telefoonkantoor te Semarang, Obrechtstraat 416, Den Haag; mej. M. E. Brummer, hoofdtelefoniste 1e kl. bij het Telefoonkantoor te Weltevreden, Bentinckstraat 145 Den Haag; mevr. E. C. G. Mizerus hoofdtelefoniste 1e kl. bij het telefoonkantoor te Weltevreden, Bentinckstr 145, Den Haag; J. E. Tellings, boekhouder bij den dienst voor W. en E., 2e Sweelinckstraat 262, Den Haag; J. A. Johannes, hoofdpakhuismeester bij den dienst der Zoutregie, Ohmstraat 116, Den Haag; W. Kilian, hoofdcontroleur 1e kl. bij den dienst der in- en Uitvoerr. en Acc., hotel „Pomona", Den Haag; E. Krusche, monteur bij den P.T.T.-dienst, Tasmanstraat 166, Den Haag; M. S. de Groen, ambt. 4e kl. b/d. dienst der In- en Uitvoerr. en Acc., Adr. Pauwstraat 9, Den Haag; L. A. Portier, stationscommies 1e kl. bij de S.S. en Tr., Van Blankenburgstraat 78, Den Haag; M. J. Tesser, werktuigkundig electr. opz. 1e kl. bij den dienst van den Mijnbouw, Gorisstraat 3, Nijmegen; A. C. R. Weise, stationscommies 2e kl. bij de S.S. en Tr., Halleystraat 5*a*, Den Haag; ir. C. Chr. Barentz, ingenieur 2e kl. bij de S.S. en Tr., Columbusstraat 42, Den Haag; N. A. Roosenschoon, opz.-machinist bij de S.S. en Tr., Dankertstraat 20, alhier; P. de Vries, wd. politieopz. in de res. Djember, Spijkermanslaan 3, Haarlem; J. P. J. W. Kuster, controleur 1e kl. bij den P.T.T.-dienst, v. Weede v. Dijkveldstraat 37, Den Haag; J. G. Weits, technisch ambt. 1e kl. b. d. P. T. T. dienst, Hengeloschestraat 71, Oldenzaal; mevr. Weits, geb. Schotema, onderwijzeres 3e kl. b. h. O. W. L. O., Hengeloschestraat 71, Oldenzaal; B. R. Razoux Schultz, inspecteur van financiën, Buys Ballotstraat 64, Den Haag; W. A. F. L. Chevallier, werktuigkundige b. d. S.S. en Tr., Klimopstraat 143, Den Haag; J. van Rossum, inspecteur b. d. P. T. T., Olympiadekade 23, Amsterdam; mevr. E. S. Thomas Scheers, geb. Mackay, hoofdtelefoniste b. h. telegraafkantoor te Bandoeng, Valkenboschlaan 110, Den Haag; J. Thomas Scheers, stationscommies 3e kl. b. d. S.S. en Tr., Valkenboschlaan 110, Den Haag; mej. W. K. Steinmetz, fröbelonderwijzeres b. h. O. W. L. O., p. a. Ned. Ind. Handelsbank, Den Haag; mej. W. K. Steinmetz, fröbelonderwijzeres b. h. O. W. L. O., p. a. Ned. Ind. Handelsbank, Den Haag; J. L. Déhude, hoofdcommies b. d. Alg. Kantoordienst v. h. B. B., Regentesselaan 26, Den Haag; mej. L. D. Soumokil, hoofdtelefoniste b. h. telegraafkantoor te Weltevreden, Theresiastraat 70; Den Haag; mej. N. Wiggers, hoofdtelefoniste b. h. telegraafkantoor te Weltevreden, Theresiastraat 70, Den Haag; mr. Th. L. A. Alers, voorzitter v. d. Landraden te Telokbetong, Godelindeweg 10, Hilversum; J. Nikijuluw, 1e commies bij 's Lands Kas te Soerabaja, Copernicusstraat 147, Den Haag; P. W. J. F. Breur, tijd. wd. stationscommies 3e kl. b. d. S.S. en Tr., Amberboomstraat 45, Den Haag; A. F. P. Leenaars, onderbaas koperslager b. h. Marine-Etabl., De Kempenaerstraat 58, 1e etage, Amsterdam; W. C. J. de Graaf, hoofdingenieur b. d. S.S. en Tr., Wattstraat 41*a*, Den Haag; D. J. Tavanier, onderwijzer 1e kl. b. h. O. W. L. O., v. d. Honaardstraat 20*b*, Rotterdam; J. R. Berghuis, inspecteur van financiën, Regentesselaan 71, Den Haag; L. H. Heuvelmans, politie-opziener b. d. Alg. Politie, Hoofdweg 161, 1e etage, Amsterdam; J. J. Brouwer, 1e commies b. h. dept. van marine, Veenenlaan 50, Hoorn; F Jorritsma, hoofdagent van politie 1e kl., fam. Jorntiama, Makkum (Fr.); mej. Ph. A. Mollet, klerke b. d. P. T. T. dienst, Warmondstraat 181, Amsterdam; P. E. Both, tijd. wd. commies 1e kl. b. d. P. T. T. dienst, Copernicusstraat 152, Den Haag; mej. R. Frederik, onderwijzeres 3e kl. O. W. L. O., Archimedesstraat 2, Den Haag; J. A. Phaff, electro-technisch ambt. b d. dienst voor W. en W., Aegidiusstraat 198*b*, Rotterdam; H. J. J. Schneider, inspecteur van financiën, Vivienstraat 84, Den Haag; R. A. König, stationscommies 1e kl. b. d. S.S. en Tr., Copernicuslaan 175, Den Haag; K. Delenclos, stationscommies 3e kl. b. d. S.S. en Tr., Valkenboschlaan 110. Den Haag; H. A. L. Hamilton, fung. controleur b. h. B. B., Asten (N.-Br.).

Met Pensioen.

Mevr. A. M. de Graaf, geb. Van Santwijk, onderwijzeres 2e kl. O. W. L. O., Wattstraat 14*a*, Den Haag; H. W. Bangert, verificateur 4e kl. in- en uitvoerr. en acc., Schermlaan 15, Rotterdam.

Mutatiestaat van 21 tot 28 Mei '30

Nieuwe Leden:	**Geïntroduceerd door:**
Mevrouw de Weduwe L. Maijor—van Leijden, Amsterdam, Watergraafsmeer, Fraunhoverstraat 4. f 5.—.	den heer P. R. de Rochemont te Amsterdam.
O. Bueno de Mesquita, Generaal-Majoor der Genie b. d. Utrecht, M. H. Trompstraat. f 5.—.	Secretaresse Afd. Utrecht.
G. W. Schouten, Kapitein der Infanterie, Utrecht, J. S. Bachstraat 63. f 5.—.	Penningmeester Afd. Utrecht.
Mr. Th. L. A. Alers, O.-I. Rechterlijk Ambtenaar m.v. Hilversum, Godelindeweg 10. f 5.—. W. H. Wijnstroom, Hilversum, Oude Enghweg. f 5.	Dr. L. F. C. Alers te Hilversum.
D. Nepvue, Directeur N.V. Betuwsche Stoomtraam Mij. Nijmegen, St. Annastraat 159. f 5.—.	Mevrouw J. M. S. Hogerland—Maarschalk te Nijmegen.
J. K. de Visser, Kapitein Inf. te Bergen op Zoom, tijdelijk p.a. Mej. Wed. Wouters, Hoek Blauwe handstraat. f 5.—. F. J. Rampart, Architect, Bergen-op-Zoom, Korte Boschstraat 11A. f 5.—.	Afdeelingsbestuur van Bergen-op-Zoom.
Nieuwe begunstigster:	
Mevrouw de Weduwe J. Barendz, Utrecht, Mauritsstraat 57.	Secretaresse Afd. Utrecht.

Afschrijvingen:

J. E. Copijn te den Dolder (Afd. Utrecht).
O. H. Clöckler, Amsterdam, De 7 Provinciënstr. 153.
Mevrouw M. A. Gatsonides—Bosscher, Nijmegen, Batavierweg 61. (overleden).
Mejuffrouw J. van der Schuijt, Rijswijk, Vredenburgweg 82. (overleden).
W. A. Westerwijk Bosdijk, Den Haag, Daal en Bergschelaan (overleden).
Dr. J. W. Stok, Den Haag, Stadhouderslaan 26.

Adresveranderingen:

K. Hoving, Onderwijzer 1e kl., van: Oldekerk (Gr.), naar: Weltevreden, p.a. Dep. v. Onderwijs.
P. C. van der Wolk, Leeraar H.B.S., van: Apeldoorn, Frisolaan 3, naar: Weltevreden, p.a. Dep. v. Onderwijs.
O. Horst, Ass.-resident, van: Haarlem, Zijlweg 54, naar: Weltevreden, p.a. Dep. van B.B.
A. A. F. Vogelpoel, Ass.-Resident, van: Den Haag, Obrechtstraat 137, naar: Weltevreden, p.a. Dep. B.B.
Ir. M. P. L. G. Hansen, van: Scheveningen, Badhuisweg 106, naar: Bandoeng, p.a. Laboratorium.
J. F. G. Maurer, Electrotechnisch Mijnambtenaar, van: Saroh-Loentoh, naar: Bandoeng, p.a. Hoofdkantoor Mijndienst.
Mejuffrouw E. Th. Klasing, Oud-Onderwijzeres 1e. klasse, O.-I., Den Haag, van: Prinses Mariestraat 7.D, naar: Frederik Hendriklaan 271.
L. W. J. Olivier, O.-I. Hoofdambtenaar m.v., van: Den Haag: Galvanistr. 6A, naar: Lausanne, Montagibert 2. (tijdelijk).
J. Lauweriks, Utrecht, van: Nieuwe Gracht 8, naar: Haagstraat 2.
W. E. de Ruiter, Apeldoorn, Boschweg, van: 49, naar: 45.
Boekhandel Moorman te Nijmegen, van: Welderenstraat 83, naar: Broekhuysenstraat 31.
O. W. Veldhuijzen, Majoor-Intendant, thans te Soerabaja, van den Boschlaan 13.
L. P. H. de Vogel, Stationscommies 1e kl., van: Bandoeng, naar: Nederland.
L. A. de Graaff, thans Ass.-Resident-Secretaris te Semarang, Sirandaweg 26.
J. Heppener, Inspecteur S.S., thans te Meester-Cornelis, Matramanweg 194.

Rectificatie: G. Wiers, Leeraar R.H.B.S. te Bergen-op-Zoom, Kremerstraat 15A.